



مسلسل: ۱۹۲۱۶
مرداد ۱۴۰۲

مجلس شورای اسلامی
مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی



مرکز نوآوری قوه مقننه

سلسله گزارشات نوآوری پارلمانی (۱): نوع‌شناسی اقدامات مراکز «نوآوری در پارلمان»



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ انتشار:
۱۴۰۲/۵/۲۵

شماره مسلسل: ۱۹۲۱۶
کد موضوعی: ۳۷۰



مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

عنوان گزارش:

سلسله گزارشات نوآوری پارلمانی (۱):
نوع‌شناسی اقدامات مراکز «نوآوری در پارلمان»

نام دفتر:

مرکز نوآوری و خانه خلاق قوه مقننه (گروه نوآوری‌های پارلمانی)

تهیه و تدوین کنندگان:

شیدا شادکام، سیدرضا میرزایی دورکی، رضا مودت‌نیا

مدیر مطالعه:

سیدمجتبی احمدنیا

ناظران علمی:

بابک حمیدیا، محمود ناصری جزه

ویراستار ادبی:

سیده مرضیه موسوی راد

صفحه آرا:

انسیه بهابزرگی

واژه‌های کلیدی:

۱. نوآوری پارلمانی

۲. مشارکت عمومی

۳. پارلمان باز

۴. اشاعه نوآوری

۵. دموکراسی مشارکتی

۶. دموکراسی مستقیم

۷. تصمیم‌گیری شواهدمحور



فهرست مطالب

۶.....	چکیده.....
۷.....	خلاصه مدیریتی.....
۹.....	مقدمه.....
۱۴.....	معرفی مراکز نوآوری در پارلمان.....
۱۴.....	بنیاد نوآوری اجتماعی نستا.....
۱۸.....	مرکز نوآوری سیترا.....
۲۲.....	آزمایشگاه نوآوری لب هکر.....
۲۴.....	مرکز نوآوری اتحادیه بین‌المجالس.....
۲۷.....	نهاد مدنی وولی‌واچ.....
۳۱.....	نوع‌شناسی اقدامات مراکز نوآوری در پارلمان.....
۳۴.....	جمع‌بندی و پیشنهادها.....
۳۶.....	منابع و مأخذ.....

فهرست جداول

۱۲.....	جدول ۱. لیست مراکز شناسایی شده اشاعه‌دهنده نوآوری.....
۱۳.....	جدول ۲. لیست مراکز نوآوری اشاعه‌دهنده نوآوری در پارلمان.....
۱۷.....	جدول ۳. اقدامات و کارویژه‌های مرکز نوآوری نستا در زمینه نوآوری‌های معطوف به پارلمان.....
۲۱.....	جدول ۴. اقدامات و کارویژه‌های مرکز نوآوری سیترا در زمینه نوآوری‌های معطوف به پارلمان.....
۲۴.....	جدول ۵. اقدامات و کارویژه‌های مرکز نوآوری لب هکر در زمینه نوآوری‌های معطوف به پارلمان.....
۲۷.....	جدول ۶. اقدامات و کارویژه‌های مرکز نوآوری اتحادیه بین‌المجالس در زمینه نوآوری‌های معطوف به پارلمان.....
۳۰.....	جدول ۷. اقدامات و کارویژه‌های نهاد مدنی وولی‌واچ در زمینه نوآوری‌های معطوف به پارلمان.....
۳۱.....	جدول ۸. کارویژه‌های معطوف به پارلمان در مراکز نوآوری.....
۳۲.....	جدول ۹. مستندسازی کارویژه‌های مراکز نوآوری براساس میزان فراوانی.....

فهرست اشکال

۱۱.....	شکل ۱. فرایند انتخاب پنج مرکز اشاعه‌دهنده نوآوری در پارلمان.....
۱۳.....	شکل ۲. اطلاعات پنج مرکز منتخب اشاعه‌دهنده نوآوری در پارلمان.....
۱۴.....	شکل ۳. انواع مراکز نوآوری در پارلمان بر مبنای وابستگی حقوقی و تمرکز.....
۳۳.....	شکل ۴. چارچوب نوع‌شناسی اقدامات مراکز «نوآوری در پارلمان».....



سلسله گزارشات نوآوری پارلمانی (۱): نوع‌شناسی اقدامات مراکز «نوآوری در پارلمان»

چکیده



اصطلاح نوآوری پارلمانی توسط اتحادیه بین‌المجالس (IPU) مطرح شده و هدف آن به حداکثر رساندن ظرفیتی است که پارلمان‌ها با استفاده از ابزارهای دیجیتال در فرایندها، ارتباطات و مشارکت عمومی می‌توانند به دست آورند. پارلمان‌ها، به‌عنوان یکی از نهادهای کلیدی در نظام‌های سیاسی مردم‌محور، نقش مهمی در ارتقای مشارکت شهروندان و حکمرانی خوب دارند. نوآوری این ظرفیت را دارد که به تقویت سه ارزش مردم‌سالارانه یعنی مشروعیت، عدالت و اثربخشی تصمیم‌گیری‌های پارلمان کمک کند. مرکز نوآوری و خانه خلاق قوه مقننه مجموعه مطالعاتی را برای بررسی هدفمند تجارب جهانی در حوزه نوآوری پارلمانی تعریف کرده است. این مطالعات نشان می‌دهد که کاربست اثربخش نوآوری در قانونگذاری و نظارت علاوه بر به‌کارگیری فناوری اطلاعات، نیاز به راهبری، مدیریت، طراحی و تسهیل‌گری نوآوری دارد. در مطالعه پیش‌رو ابتدا ۵۸ مرکز مهم اشاعه‌دهنده نوآوری شناسایی و براساس فعالیت در موضوع نوآوری بخش عمومی ۴۸ مورد انتخاب شده و درنهایت متناسب با هدف این مطالعه که نوع‌شناسی اقدامات مراکز نوآوری در پارلمان بوده، ۵ مرکز مورد بررسی تفصیلی قرار گرفته است. پس از بررسی اقداماتی که این مراکز در راستای تحقق نوآوری در پارلمان انجام داده‌اند، با شناسایی چهار گروه ذی‌نفعان و چهار مأموریت اصلی، یک الگو برای نوع‌شناسی انواع اقدامات این مراکز طراحی شده که می‌تواند الهام‌بخش مرکز نوآوری و خانه خلاق قوه مقننه و دیگر مراکز نوآوری در نهادهای حاکمیتی باشد. در پایان ضمن تذکر نسبت به ضرورت توجه به زمینه‌های حقوقی-سیاسی و فرهنگی برای موفقیت این نوآوری‌ها، پیشنهادهایی از جمله ابتکار عمل تأسیس مرکز نوآوری در اتحادیه بین‌المجالس اسلامی، تدوین نقشه راه اشاعه نوآوری در قوه مقننه و برخی پیشنهادهای دیگر مطرح شده است.



بیان مسئله

متأسفانه اغلب تلاش‌هایی که تاکنون در سطوح مختلف حاکمیتی کشور برای ورود نوآوری به نهادها و سازمان‌های دولتی صورت گرفته است، در استفاده صرف از فناوری اطلاعات و دیجیتالی کردن روندهای سنتی خلاصه شده‌اند. فناوری اطلاعات با وجود همه فرصت‌هایی که در زمینه بهره‌وری و کارایی خلق می‌کند، به‌تنهایی نمی‌تواند باعث نوآوری در بخش عمومی و خصوصاً نهاد قانونگذاری شود.

مرکز نوآوری و خانه خلاق قوه مقننه مجموعه مطالعاتی را جهت بررسی هدفمند تجارب جهانی در حوزه نوآوری پارلمانی تعریف کرده است تا فعالیت‌های خود را دقیق‌تر کند. این مطالعات نشان می‌دهد که کاربست اثربخش نوآوری در قانونگذاری و نظارت علاوه بر به‌کارگیری فناوری اطلاعات، نیاز به راهبری، مدیریت، طراحی و تسهیل‌گری نوآوری دارد. در مطالعه پیش‌رو ابتدا ۵۸ مرکز مهم اشاعه‌دهنده نوآوری شناسایی شده و براساس ارتباط با نوآوری بخش عمومی ۴۸ مورد انتخاب شده و درنهایت متناسب با هدف این مطالعه که نوع‌شناسی اقدامات مراکز نوآوری در پارلمان بوده پنج نمونه انتخاب شده است. پس از بررسی اقداماتی که این مراکز در راستای تحقق نوآوری در پارلمان انجام داده‌اند، مبتنی بر چهار گروه ذی‌نفعان (شامل مردم، پارلمان، کارکنان و نمایندگان و زیست‌بوم نوآوری) و چهار مأموریت اصلی، مدلی برای نوع‌شناسی انواع اقدامات ترسیم شده است که می‌تواند الهام‌بخش مرکز نوآوری و خانه خلاق قوه مقننه و دیگر مراکز نوآوری در نهادهای حاکمیتی باشد.

یافته‌های پژوهش

مواردی که در این گزارش مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته و نتایجی که به‌دست آمده به‌شرح زیر است:

■ در انتخاب پنج مرکز نوآوری تلاش شده است تا این مراکز از حیث تنوع، نماینده تمامی مراکز نوآوری معطوف به پارلمان بوده و تمامی کارویژه‌های آنها را پوشش دهد. بنیاد نوآوری اجتماعی نستا، در بریتانیا به‌عنوان یکی از پیشگامان نوآوری در جهان بوده و فعالیت‌هایی را نیز در حوزه نوآوری‌های معطوف به پارلمان انجام داده است. مرکز نوآوری سیترا، یک نهاد پاسخگو به پارلمان فنلاند بوده و یکی از مأموریت‌های مهم آن نیز تحت‌عنوان «دموکراسی و فرصت‌های مشارکت» معرفی شده است. آزمایشگاه نوآوری

لب‌هکر ذیل پارلمان برزیل قرار دارد و رسالت اصلی آن حمایت از نوآوری‌هایی است که سبب افزایش فرهنگ شفافیت و مشارکت در میان مردم و پارلمان می‌شود. مرکز نوآوری اتحادیه بین‌المجالس یک نهاد بین‌المللی و پیونددهنده پارلمان‌هاست و نهاد مدنی و ولی‌واچ که به‌عنوان یک نهاد خصوصی ناظر بر پارلمان یونان فعالیت می‌کند و هدف آن از بین بردن شکاف میان شهروندان و نمایندگان است.

■ با بررسی این پنج مرکز نوآوری، در مجموع ۷۴ اقدام در راستای نوآوری‌های مرتبط با پارلمان استخراج شد. هریک از اقدامات دارای ویژگی‌های خاصی هستند، اما می‌توان تمامی اقدامات را در ارتباط با چهار دسته از ذی‌نفعان شامل مردم، پارلمان، کارکنان و نمایندگان، و زیست‌بوم نوآوری و اندیشه‌ورزی دسته‌بندی کرد. همچنین با بررسی وجوه اشتراک اقدامات استخراج‌شده، این اقدامات ذیل ۲۱ کارویژه دسته‌بندی شد. جدول شماره ۸ دسته‌بندی‌های مربوط به کارویژه‌ها و مأموریت‌ها را نشان می‌دهد. در جدول شماره ۹ نیز اطلاعات مرتبط با کارویژه‌ها و میزان تکرار آنها نمایش داده شده است.

■ پس از بررسی اقدامات و استخراج و دسته‌بندی کارویژه‌ها و همچنین میزان فراوانی آنها در مراکز نوآوری مورد بحث، الگویی برای نوع‌شناسی اقدامات معطوف به پارلمان در این مراکز ترسیم شده است. این الگو دارای سه سطح است. سطح اول شامل ذی‌نفعان، سطح دوم شامل مأموریت‌ها و سطح سوم شامل کارویژه‌هاست که به شکل یک مدل قطاعی ترسیم شده و کارویژه‌های پرتکرارتر دارای ابعاد بزرگ‌تری است. این الگو در شکل شماره ۴ نمایش شده است.

■ هرچند اقدامات ذکرشده در این گزارش، الهام‌بخش ایده‌های فراوانی برای مجلس یازدهم است که مردمی‌سازی، هوشمندسازی، کارآمدسازی و شفاف‌سازی را جزء رویکردهای اصلی خود قرار داده است؛ اما همین تنوع اقدامات، نشان می‌دهد که اثربخشی و کارآمدی هریک، وابسته به ماهیت و جایگاه قانون، نظام حقوقی و سیاسی، زمینه‌های فرهنگی و ظرفیت نوآوری در هر کشور است.

■ با بررسی این تجارب باید توجه کنیم که در دام نگاه ابزاری نیفتیم. نگاه ابزاری گمان می‌کند که به‌صرف راه‌اندازی سامانه و داده‌نمایی و... مشارکت مردم و شواهد محور شدن تصمیمات و... محقق می‌شود. توجه به تجارب ذکر شده در همین گزارش به‌خوبی نشان می‌دهد که برای موفقیت یک اقدام نوآورانه و تحقق هدف

جایگاه حقوقی این مرکز ایجاد می‌کند توجه کرد.

پیشنهاد‌های سیاستی

در پایان این گزارش ضمن تذکر نسبت به ضرورت توجه به زمینه‌های حقوقی-سیاسی و فرهنگی برای موفقیت این نوآوری‌ها، پیشنهادهای مطرح شده است از جمله:

✓ ابتکار عمل تأسیس مرکز نوآوری در اتحادیه بین‌المجالس اسلامی توسط ریاست مجلس شورای اسلامی.

✓ تدوین نقشه راه اشاعه نوآوری در قوه مقننه با راهبری هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی و دبیری مرکز نوآوری.

✓ تکثیر و تقویت نهادهای میانجی نوآوری‌های معطوف به قوه مقننه.

و برخی پیشنهاد‌های دیگر که به تفصیل در بخش جمع‌بندی و پیشنهادها آمده است.

مذکور، باید به میزان آمادگی و انگیزه کاربران و ذی‌نفعان آن توجه کرد. مجموعه فعالیت‌های ناظر به توانمندسازی نخبگان و مردم و درگیر کردن آنها با موضوع دموکراسی و فرایندهای قانونگذاری و انواع اقدامات تشویقی و حمایتی برای تسهیل‌گری اقدامات نوآورانه با مشارکت فعالان خارج از پارلمان در همین راستاست.

■ همچنین توجه به این نکته مهم است که جایگاه حقوقی و ظرفیت مالی-سرمایه‌گذاری هر کدام از مراکز نوآوری بر امکان‌ها و فرصت‌های این مراکز در طراحی مأموریت‌ها و اقدامات‌شان اثرگذار است. برای مثال نهاد وولی‌واچ به‌عنوان یک نهاد مدنی مستقل می‌تواند اقدام به مطالبه‌گری عمومی شفافیت از پارلمان یونان نماید و اقداماتی را در این راستا تعریف کند، اما چنین کاری برای آزمایشگاه لب‌هکر که کاملاً ذیل پارلمان برزیل است، اقدامی بی‌معناست و همین‌طور مرکز نوآوری سیترا با توجه به جایگاه حقوقی خود نسبت به پارلمان فنلاند می‌تواند مداخلات مستقیمی در اصلاح فرایندهای قانونگذاری نماید که نهاد مستقلی مانند نستا امکانش را ندارد. لذا در طراحی کارویژه‌ها و برنامه‌های مرکز نوآوری و خانه خلاق قوه مقننه نیز باید به ظرفیت‌ها و محدودیت‌هایی که



مقدمه

امروزه دولت‌ها^۱ به صورت بی‌سابقه‌ای تحت تأثیر شتاب تغییرات در حوزه فناوری قرار گرفته‌اند. این فناوری‌ها به صورت پیچیده و غیرقابل پیش‌بینی ظهور کرده و جوامع تحت حاکمیت دولت‌ها را به شدت متحول می‌کنند. فناوری‌های نوین و در حال گسترش، هم منبع ایجاد چالش‌های سیاسی و اجتماعی و هم در عین حال ابزاری برای پاسخ به آنها هستند. از این رو، نوآوری نهادی^۲ به تدریج تبدیل به یک گفتمان سیاستی درباره چگونگی هدایت مسیر تغییرات شتابان فناوری شده است [۱]. بر این اساس نوآوری می‌تواند به کمک نهادهای حاکمیتی^۳ موجود بیاید و آنها را با فرصت‌های جدید، محیط‌های در حال تغییر و یا فناوری‌های نوین سازگار سازد [۲]. همان‌طور که هارگریو و ون‌دیون^۴ توصیف کرده‌اند، نوآوری نهادی را می‌توان به عنوان تغییر در شکل، کیفیت یا حالت یک نهاد در طول زمان در نظر گرفت [۳]. بر همین اساس در سال‌های اخیر، جهان شاهد گسترش طیف عظیمی از تجربیات و نوآوری‌های نهادی بوده که این پدیده، دگرگونی عمده‌ای را در دولت‌ها به وجود آورده و مسیرهای جدید و نوآورانه‌ای را برای مشارکت شهروندان در سیاست ایجاد کرده است؛ برای مثال روش‌های متعدد مشارکت دیجیتال، امروزه مکمل دولت‌های دموکراتیک در سراسر جهان شده‌اند.

در این میان پارلمان‌ها به عنوان یکی از نهادهای کلیدی در نظام‌های سیاسی مردم‌محور، نقش مهمی در ارتقای مشارکت شهروندان و حکمرانی خوب دارند. پارلمان‌ها باید حاکمیت توسط مردم و برای مردم را تضمین کنند و برای اجرای وظایف کلیدی خود یعنی قانونگذاری، نمایندگی و نظارت، به صورت فعالانه در توسعه و استفاده از نوآوری نهادی پیش‌گام باشند. نوآوری نهادی این ظرفیت را دارد که به تقویت سه ارزش مردم‌سالارانه یعنی مشروعیت، عدالت و اثربخشی تصمیم‌گیری‌های پارلمان کمک کند [۴]. همچنین اشاعه نوآوری در پارلمان‌ها از عوامل کمک‌کننده در تدوین قانون خوب است. نوآوری می‌تواند به ارتقای کمیت و کیفیت خدمات، کاهش هزینه‌ها، جلوگیری از اتلاف منابع و کاهش بوروکراسی منجر شود.

از یک سو پیچیدگی مسائل و شتاب تحولات این ضرورت را برای نهادهای قانونگذار ایجاد کرده تا برای انجام بهتر وظایف تقنین و نظارتی خود، از بازیگران و ابزارهای میانجی کمک بگیرند تا ذی‌نفعان را در تدوین و پیاده‌سازی قانون دخیل کنند، از سوی دیگر افراد درون نهادهای قانونگذاری، ممکن است بیشتر بر اجرای اهداف و سیاست‌های مدنظر خود متمرکز شوند و کمتر به اموری از جنس نوآوری اقبال نشان دهند؛ لذا در این شرایط یکی از بازیگران کارآمد در نظام‌های سیاسی مردم‌محور، نهادهای میانجی هستند. کورولا^۵ و همکاران (۲۰۱۹) نقش این‌گونه نهادهای میانجی را در فرایند قانونگذاری لازم ارزیابی کرده‌اند [۵].

یک نوع از این نهادهای میانجی مراکزی هستند که زمینه‌ها، فرایندها و ابزارهای اشاعه و کاربست نوآوری را در پارلمان فراهم می‌کنند. این مراکز به دنبال تسهیل مشارکت و نقش‌آفرینی کسانی هستند که به پارلمان مشروعیت می‌بخشند و تحت تأثیر تصمیمات پارلمان قرار می‌گیرند. این مراکز با اشاعه نوآوری پارلمانی^۶ عمدتاً در پی تعامل بیشتر گروه‌های مردمی و به حداقل رساندن شکاف ذی‌نفعان هستند. هرچه این شکاف کمتر باشد اجرای قوانین موفق‌تر خواهد بود.

اصطلاح نوآوری پارلمانی توسط اتحادیه بین‌المجالس (IPU) مطرح شده است که هدف آن به حداکثر رساندن ظرفیتی است که پارلمان‌ها با استفاده از ابزارهای دیجیتال در فرایندها، ارتباطات و مشارکت عمومی می‌توانند

۱. در این گزارش دولت به معنای عام نهاد حاکمیت در نظر گرفته شده است.

2. Institutional Innovation.

۳. در این گزارش با توجه به ماتریس نهادی نورث، نهاد به مثابه سازمان رسمی به کار می‌رود.

4. Hargrove & Van De Ven

5. Kourula

6. Parliamentary Innovation.



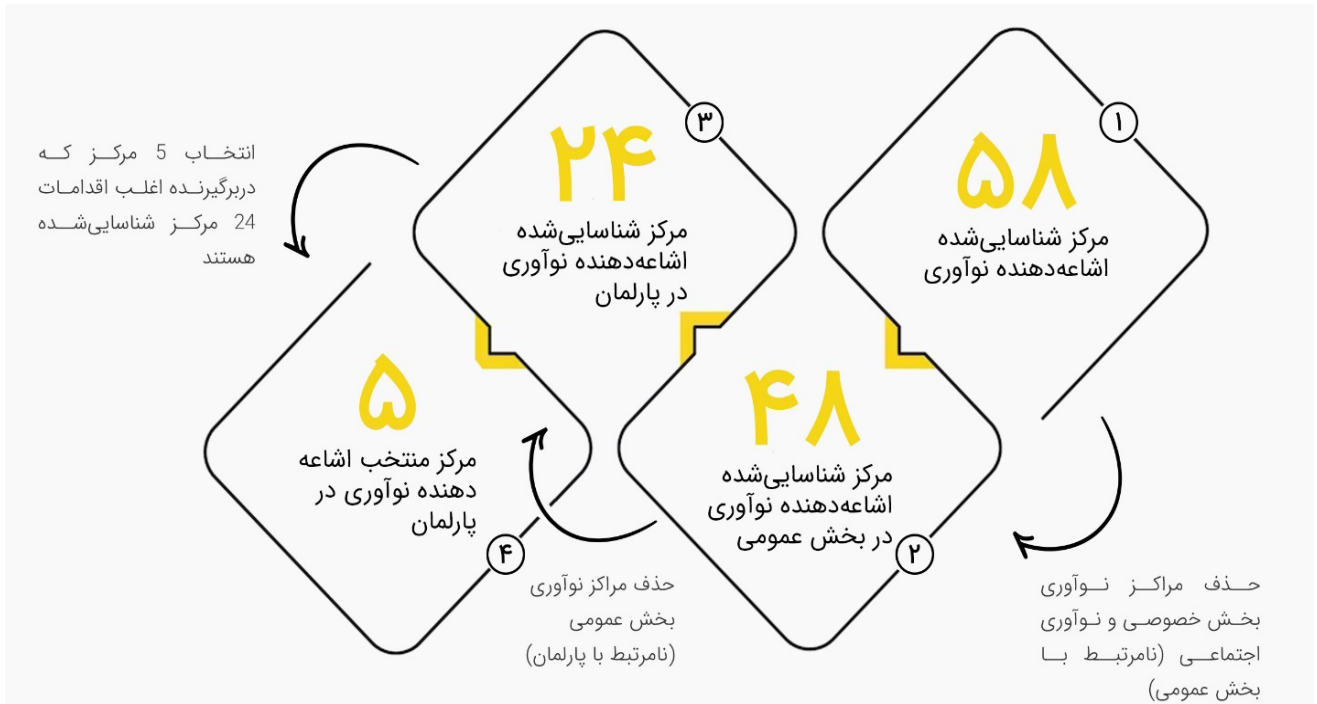
به دست آورند. سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) نیز به صورت ضمنی در اسناد مربوط به بحث نوآوری بخش عمومی به این موضوع اشاره و آن را پذیرش یک روش یا محصول خاص نوآورانه توسط نهاد بخش عمومی دانسته است، به نحوی که یک یا چند جنبه از عملکرد آن نهاد را تغییر دهد. این تعریف همچنین شامل پذیرش فناوری‌های کاربردی است که تا آن زمان در نهادهای بخش عمومی فراگیر نشده‌اند.

متأسفانه اغلب تلاش‌هایی که تاکنون در سطوح مختلف حاکمیتی کشور برای ورود نوآوری به نهادها و سازمان‌های دولتی صورت گرفته است، در استفاده صرف از فناوری اطلاعات و دیجیتالی کردن روندهای سنتی خلاصه شده‌اند. فناوری اطلاعات با وجود همه فرصت‌هایی که در زمینه بهره‌وری و کارایی خلق می‌کند، به تنهایی نمی‌تواند باعث نوآوری در بخش عمومی و نهاد قانونگذاری شود.

مرکز نوآوری و خانه خلاق قوه مقننه مجموعه مطالعاتی را برای بررسی هدفمند تجارب جهانی در حوزه نوآوری پارلمانی تعریف کرده است. این مطالعات نشان می‌دهد که کاربست اثربخش نوآوری در قانونگذاری و نظارت علاوه بر به‌کارگیری فناوری اطلاعات، نیاز به راهبری، مدیریت، طراحی و تسهیل‌گری نوآوری دارد. در مطالعه پیش‌رو ابتدا ۵۸ مرکز مهم اشاعه‌دهنده نوآوری شناسایی شده (جدول ۱) و براساس ارتباط با نوآوری بخش عمومی ۴۸ مورد انتخاب شده و در نهایت متناسب با هدف این مطالعه که نوع‌شناسی اقدامات مراکز نوآوری در پارلمان بوده ۵ نمونه انتخاب شده است. (شکل ۱) این ۵ نمونه هم‌گوناگونی انواع مراکز را پوشش می‌دهد و هم اغلب انواع اقدامات ناظر به نوآوری پارلمانی را. این پنج مرکز عبارتند از: ۱. مرکز نوآوری نستا^۱ در بریتانیا که به‌عنوان یکی از پیشگامان نوآوری در جهان، فعالیت‌هایی را در حوزه نوآوری پارلمانی تعریف کرده است؛ ۲. مرکز نوآوری سیترا^۲ در فنلاند که یکی از مأموریت‌های مهم آن با عنوان «دموکراسی و مشارکت» معرفی شده است؛ ۳. مرکز نوآوری اتحادیه بین‌المجالس^۳ که به‌عنوان بستری برای پارلمان‌ها جهت توسعه و به اشتراک گذاشتن نوآوری عمل می‌کند؛ ۴. آزمایشگاه لب‌هکر^۴ که متعلق به مجلس نمایندگان برزیل است و عهده‌دار امور مرتبط با نوآوری در قوه مقننه این کشور است و ۵. نهاد مدنی وولی‌واچ^۵ که به‌عنوان یک مرکز نوآوری خصوصی ناظر بر پارلمان یونان فعالیت می‌کند. همان‌طور که در شکل ۲، نشان داده شده انتخاب این مراکز به‌نحوی بوده که از حیث وابستگی حقوقی به پارلمان انواع مختلفی را پوشش دهد. برای مثال نستا یک نهاد مستقل است که اقدامات متنوعی معطوف به نوآوری در پارلمان بریتانیا دارد، اما منحصر در نوآوری پارلمانی نیست؛ لب‌هکر کاملاً وابسته و معطوف به پارلمان برزیل است؛ وولی‌واچ نهادی است که اقداماتش ناظر به پارلمان یونان، اما به‌لحاظ حقوقی کاملاً مستقل از آن است؛ سیترا وابسته به پارلمان فنلاند و اغلب اقداماتش معطوف به نوآوری در پارلمان است؛ مرکز نوآوری اتحادیه بین‌المجالس نیز ارتباط‌دهنده نوآوری‌های پارلمان‌های مختلف است. پس از بررسی اقداماتی که این مراکز در راستای تحقق نوآوری در پارلمان انجام داده‌اند، مبتنی بر چهار گروه ذی‌نفعان و چهار مأموریت اصلی، الگویی جهت نوع‌شناسی انواع اقدامات ترسیم شده است که می‌تواند الهام‌بخش مرکز نوآوری و خانه خلاق قوه مقننه و دیگر مراکز نوآوری در نهادهای حاکمیتی باشد.

1. Nesta
2. Sitra
3. Inter-parliamentary Union (IPU).
4. LabHacker
5. Vouliwatch

شکل ۱. فرایند انتخاب پنج مرکز اشاعه‌دهنده نوآوری در پارلمان





جدول ۱. لیست مراکز شناسایی شده اشاعه‌دهنده نوآوری

Mindlab	Albawsala	DanishDesign Center	GovLabAustria	Centre for Public Service Innovation (CPSI)
Sitra	Vouliwatch	La 27e Région	Deloitte RegTech Lab	Mohammed Bin Rashid Centre for Government Innovation (MBRCGI)
Nesta	lab.opm	MaRS Solutions Lab	RegardsCitoyens	Observatory of Public Sector Innovation
LABX	FutureGov	Holder de ord	Public Policy Lab	Equipo de Innovación Pública (EiP)
Involve	Lab para la Ciudad	Service Design Lab	MIT Governance Lab	Centre for Public Service Innovation programmes
GOV2U	Political Watch	Snowcone & Haystack	The Service Innovation Lab	E-Government Leadership Centre
VoteWatch	Mzalendo	Tpximpact	Democracyco	Indonesian Parliamentary Center
VoteWatch	Staatslabor	UK Policy Lab	People's Assembly	AbgeordnetenWatch
Opennorth	Kansanmuisti	InWithForward	Polling Center (YPC)	SimSim-Participation Citoyenne
Openpolis	Civic Challenge	Politics For Tomorrow	Parliamentary Monitoring Group	Centre for Innovation in Parliament (CIP)
LabHacker	Impact Canada	California Policy Lab	OpenAustralia Foundation	
Lab Gob	GovLabLatvia	Stanford RegLab	Danish Board of Technology (DBT)	

جدول ۲. لیست مراکز نوآوری اشاعه‌دهنده نوآوری در پارلمان

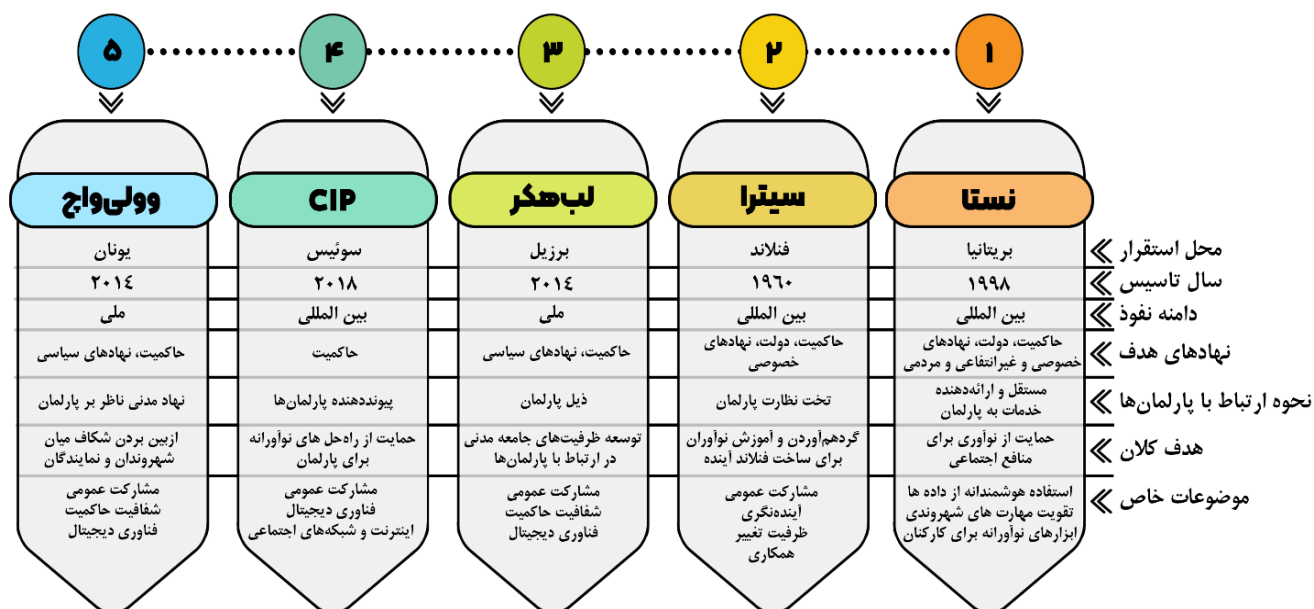
Involve	Albawsala	Political Watch	Abgeordneten Watch	Danish Board of Technology (DBT)
Sitra	Vouliwatch	Kansanmuisti	People's Assembly	Centre for Innovation in Parliament (CIP)
Nesta	Openpolis	Holder de ord	Polling Center (YPC)	SimSim-Participation Citoyenne
Mysociety	LabHacker	Mzalendo	Parliamentary Monitoring Group	Indonesian Parliamentary Center
VoteWatch	Opennorth	Regards Citoyens	OpenAustralia Foundation	

معرفی مراکز نوآوری در پارلمان

و همچنین نوع ارتباط هریک از مراکز با پارلمان‌ها نیز متفاوت باشد. به‌طوری که مرکز نستا یک مرکز خصوصی و ارائه‌دهنده خدمات به پارلمان است، مرکز سیترا پاسخگو به پارلمان فنلاند بوده و تحت نظارت آن قرار دارد. مرکز نوآوری لب‌هکر ذیل پارلمان برزیل تأسیس شده است. مرکز نوآوری اتحادیه بین‌مجالس یک نهاد بین‌المللی است که پارلمان‌ها را به یکدیگر پیوند می‌دهد و وولی‌واچ نیز به‌عنوان یک نهاد مدنی ناظر بر پارلمان یونان معرفی می‌شود.

به‌منظور آشنایی با ۵ مرکز نوآوری در پارلمان ابتدا به معرفی اجمالی این مراکز پرداخته شده است. بخش معرفی اجمالی بیان می‌کند که این مراکز در چه کشوری و در چه سالی تأسیس شده و دامنه نفوذ آنها در چه مقیاسی است. سپس هدف و رسالت اصلی مراکز معرفی شده است. در ادامه با توجه به اطلاعاتی که از مراکز در دسترس بود، به معرفی رویکردها، محورهای موضوعی اصلی، نحوه تأمین مالی و سیستم سازمان‌دهی و تصمیم‌گیری در آنها پرداخته شده است. در انتخاب این مراکز سعی شده تا هرکدام از آنها نماینده یک دسته خاص از مراکز نوآوری در جهان بوده

شکل ۲. اطلاعات پنج مرکز منتخب اشاعه‌دهنده نوآوری در پارلمان



شکل ۳. انواع مراکز نوآوری در پارلمان بر مبنای وابستگی حقوقی و تمرکز



بنیاد نوآوری اجتماعی نستا



به منظور ایجاد ابزارهای دیجیتال برای دموکراسی مستقیم^۱ در سراسر اروپا شروع به کار کرد. در این پروژه، پلتفرمی برای همکاری و تصمیم‌گیری ایجاد شد. این پلتفرم مجموعه‌ای از ابزارها را ارائه می‌دهد که مشارکت سیاسی معنادار را در عصر دیجیتال ترویج می‌کند و شهروندان را قادر می‌سازد تا اخبار و موضوعات مربوط به حقوق شهروندی را دریافت کنند، برای پیش‌نویس خط‌مشی‌ها، تصمیم‌گیری و رأی‌گیری کنند و در تخصیص منابع از طریق فرایندهای بودجه‌بندی مشارکتی^۲، همکاری داشته باشند.

۲. ایجاد سرویس ویکی‌نظرسنجی^۳ در پارلمان بریتانیا

ویکی‌نظرسنجی‌ها یکی از جایگزین‌های خوب برای ابزارهای سنتی مشارکت بوده و راهی ساده و جذاب برای سنجش ایده‌ها، نظرات و احساسات گروه بزرگی از مردم در مورد یک موضوع یا حوزه سیاستی معین ارائه می‌کنند. ویکی‌نظرسنجی‌ها ظرفیت بهبود کیفیت و سطح تعامل میان سیاستمداران، نمایندگان مجلس و احزاب سیاسی با مردم را دارند. برای مثال افراد شرکت‌کننده (معمولاً عموم شهروندان) می‌توانند سؤال یا بیانیه‌ای در ارتباط با موضوعی

معرفی اجمالی

نستا^۱ (NESTA) یک بنیاد نوآوری در بریتانیا برای منافع اجتماعی است که برای مشکلات جامعه راه‌حل‌های جدیدی را طراحی و آزمایش می‌کند. هدف نستا همیشه حمایت از نوآوری برای منافع اجتماعی بوده است و وظیفه حمایت و ارتقای استعدادها، نوآوری و خلاقیت در زمینه‌های علم، فناوری و هنر را برعهده دارد. این بنیاد از طریق ترکیبی از برنامه‌ها، سرمایه‌گذاری‌ها، سیاستگذاری‌ها و تحقیقات و همچنین شکل‌گیری مشارکت‌ها برای ارتقای نوآوری در طیف وسیعی از بخش‌ها و حوزه‌ها عمل می‌کند.

همان‌طور که نستا فعالیت‌های خود را بر روی مأموریت‌های نوآوری خود متمرکز می‌کند، شرکت‌هایی که ایجاد کرده نیز به پشتیبانی و شکل دادن زیست‌بوم نوآوری در انگلستان و فراتر از آن ادامه می‌دهند.

اقدامات

۱. راه‌اندازی پلتفرم D-CENT

در سال ۲۰۱۴ نستا کار روی D-CENT را آغاز کرد. این پروژه

1. National Endowment for Science, Technology and the Arts
2. Direct Democracy
3. Collective Budgeting
4. Wikisurveys

۶. تأسیس دفتر تجزیه و تحلیل داده‌های محلی^۳ در لندن

در سال ۲۰۱۶، نستا با الهام از چشم‌انداز خود مبنی بر «تصمیم‌گیری بهتر با داده‌های محلی»، به اداره تصدی لندن بزرگ (GLA)^۴ کمک کرد تا اولین دفتر «تجزیه و تحلیل داده‌های محلی» را در بریتانیا تأسیس کند. از آن زمان، ۱۲ دفتر تجزیه و تحلیل داده‌ها در سراسر انگلستان ایجاد شده و بسیاری از شهرها و مناطق نیز برای راه‌اندازی این دفاتر برنامه‌ریزی کرده‌اند. کار اصلی این دفاتر برنامه‌ریزی برای تشویق و فعال کردن سازمان‌های بخش عمومی شامل نهادهای دولتی، سیاسی و... برای به اشتراک‌گذاری و تجزیه و تحلیل داده‌های خود است تا از این داده‌ها برای بهبود خدمات عمومی استفاده شود.

۷. تأسیس آزمایشگاه رشد نوآوری^۵ (IGL)

آزمایشگاه رشد نوآوری یک همکاری جهانی بین دولت‌ها، حاکمیت‌ها، بنیادها و محققان به رهبری نستا است. این آزمایشگاه به سیاست‌گذاران کمک می‌کند تا با شیوه‌های تجربی و مبتنی بر شواهد تأثیر سیاست‌ها و برنامه‌های نوآوری خود را افزایش دهند.

۸. توسعه نظریه و عمل تنظیم‌گری فناوری‌های نوظهور

روش‌های سنتی تنظیم‌گری با توجه به سرعت بالای تغییر در فناوری کارآمدی لازم را ندارد. بنابراین نستا از رویکردی نوین که آن را «تنظیم‌گری مبتنی بر پیش‌بینی»^۶ می‌نامد و به نیاز بازارهای در حال تحول پاسخ می‌دهد، حمایت می‌کند. نستا از سندباکس‌ها^۷ برای آزمایش ایده‌های جدید در چارچوب‌های نظارتی جدید پشتیبانی می‌کند. این سندباکس‌ها محیطی را فراهم می‌کنند که بسیار مشابه محیط واقعی بوده و از آن برای آزمایش محصولات و خدمات می‌توان استفاده کرد. این آزمایش‌ها سبب صرفه‌جویی زمان و سرمایه در بخش عمومی می‌شود.

۹. راه‌اندازی اتحاد برای شواهد مفید^۸

«اتحاد برای شواهد مفید» توسط نستا در سال ۲۰۱۶ راه‌اندازی شد. این ایده که سیاست‌گذاری و عمل اجتماعی باید براساس شواهد دقیق باشد، در سطح بین‌المللی پذیرفته شده است، اما

خاص اضافه کنند. سپس این سؤال یا بیانیه به‌طور تصادفی برای تک‌تک شرکت‌کنندگان ارائه می‌شود تا به آنها پاسخ دهند و آنها را رتبه‌بندی کنند. با گذشت زمان، همان‌طور که شرکت‌کنندگان به اظهارات و نظرات یکدیگر واکنش نشان می‌دهند، ویکی‌نظرسنجی تصویر دقیق‌تر و عمیق‌تری از محبوب‌ترین و نامحبوب‌ترین اظهارات ارائه می‌دهد. اکنون نستا در حال ایجاد این سرویس در پارلمان بریتانیا و پذیرای نظرات تمامی مردم است.

۳. حمایت از افراد مستعد نوآوری^۱

نستا از طریق یک برنامه فلوشیپ، افراد دارای ظرفیت ایجاد نوآوری را شناسایی کرده و از آنها حمایت می‌کند. به این منظور نستا یک سبد حمایتی (مالی و غیرنقدی) ایجاد کرده که در یک دوره زمانی مشخص ارائه می‌شود تا جنبه‌های نوآوری را در افراد تقویت کرده و آنها را قادر به دستیابی به استعدادهای بالقوه خود کند. بسته حمایتی نستا ممکن است شامل فرصت‌های سفر، ارائه آموزش‌های تخصصی، انجام تحقیقات و... باشد، یا از طریق کمک به انتشار دستاورد افراد از آنها حمایت کند.

۴. ارائه جوایز برای حل نوآورانه چالش‌های بخش عمومی

«جوایز چالشی نستا»^۲ نام برنامه‌ای است که در سال ۲۰۱۴ طرح‌ریزی شد تا به حل مشکلات در نهادهای دولتی و حاکمیتی، کمک کند. این جوایز از سوی نهادها و برای حل چالش‌های آنها پیشنهاد می‌شوند. نقش نستا در این برنامه، اطلاع‌رسانی، شناسایی و هدایت نوآوران است. در کنار جوایز نقدی، جوایز غیرنقدی نیز از قبیل ایجاد دسترسی به شبکه‌ها و فناوری‌های روز دنیا ارائه می‌شود.

۵. ارائه گزارش‌ها و مقالات در باب نوآوری در دموکراسی

نستا به‌صورت مستمر مقالات و گزارش‌هایی را جهت ترویج نوآوری‌ها در دموکراسی منتشر می‌کند. برای مثال در زمان شیوع بیماری کووید-۱۹، «چارچوبی برای نوآوری دموکراتیک» را در قالب مقاله ارائه کرده است. این چارچوب به سه حوزه کلیدی افزایش شمول دموکراتیک، بهبود اثربخشی سیستم‌های دموکراتیک و افزایش مشارکت تأکید دارد.

1. Find and Support Exceptional Individuals.
2. Challenge prize.
3. Offices of Data Analytics.
4. Greater London Authority (GLA).
5. Innovation Growth Lab.
6. Anticipatory Regulation.
7. Authority's Sandbox .
8. Alliance for Useful Evidence.



ایده‌ها در مقیاس بزرگ اجرا شوند.

۱۴. تأسیس آزمایشگاه Y-LAB^۲

نستا در سال ۲۰۱۵ با مشارکت ادارات و شرکت‌های زیرمجموعه‌ی خود در ولز و اسکاتلند، YLAB را با بودجه ۴ میلیون پوندی دانشگاه کاردیف تأسیس کرد. این آزمایشگاه، وام‌هایی را برای هدایت نوآوری در بخش عمومی اختصاص می‌دهد و از طیف وسیعی از پروژه‌های خدمات عمومی پشتیبانی می‌کند. این آزمایشگاه از مهم‌ترین اقدامات نستا است که در ایجاد و اشاعه نوآوری‌ها در خدمات عمومی بسیار مؤثر بوده است.

۱۵. ایجاد صندوق نوآوری مرکز اقدام اجتماعی^۳ (CSAIF)

صندوق نوآوری مرکز اقدام اجتماعی یک صندوق ۱۴ میلیون پوندی برای حمایت از رشد نوآوری‌هایی بود که استعداد افراد را برای کمک به یکدیگر و برای خدمات عمومی بسیج می‌کرد (از سال ۲۰۱۳ به مدت سه سال فعالیت کرد). این صندوق از بیش از ۵۰ سازمان در سراسر انگلستان برای توسعه و رشد گستره تأثیر نوآوری‌های اجتماعی آنها حمایت کرده است. در مجموع و در طول فعالیت این صندوق، از بیش از ۵۲ نوآوری حمایت شد و ۱۱.۵ میلیون پوند کمک‌های مالی ارائه شد.

۱۶. انتشار درس آموخته‌هایی از کار آزمایشی‌های تصادفی

کنترل شده (RCT^۵)

آزمایشگاه رشد نوآوری (IGL) شواهدی را که از کارآزمایی‌های تصادفی کنترل شده در سرتاسر جهان به دست می‌آیند، جمع‌آوری می‌کند و به‌عنوان بینش‌های عملی در اختیار سیاستگذاران و متخصصان قرار می‌دهد. IGL یافته‌های خود را از طریق ارائه‌ها، کنفرانس‌ها، وبینارها و... منتشر می‌کند تا الهام‌بخش سایر سازمان‌ها و سیاستگذاران باشد [۶].

با این حال هر ساله میلیاردها پوند صرف برنامه‌هایی می‌شود که شواهد دقیق بسیار کمی در مورد تأثیرات آنها وجود دارد. این اتحاد ایجاد شده تا به‌کارگیری هوشمندانه شواهد در سیاستگذاری و عمل اجتماعی را با سه فعالیت اصلی «تحقیق»، «آموزش» و «مشاوره» پشتیبانی کند.

۱۰. اجرای آزمایش‌های DECODE در دموکراسی دیجیتال

نستا در حوزه دموکراسی دیجیتال آزمایش‌های DECODE را آغاز کرده است. به این منظور ابزارهایی ایجاد شده که به افراد کمک می‌کند تا نسبت به محافظت از داده‌های خصوصی و شخصی خود اطمینان حاصل کنند. در نتیجه این اقدام، سطح اعتماد شهروندان برای مشارکت در دموکراسی از طریق اینترنت و فضای مجازی بیشتر می‌شود. این آزمایش در نزدیک به ۱۰۰ شهر انگلستان اجرا و موجب افزایش اعتماد و مشارکت شهروندان شده است.

۱۱. تأسیس مرکز طراحی هوش جمعی^۴

نستا از مشارکت عموم مردم در راستای توسعه راه‌حل‌های نوآورانه برای چالش‌های اجتماعی استفاده می‌کند. مرکز طراحی هوش جمعی، داده‌های جدید، فناوری‌های دیجیتال مانند هوش مصنوعی و روش‌های مشارکتی را ترکیب می‌کند تا گروه‌های متنوعی از افراد را با روش‌های جدید درگیر کند. این مرکز به سازمان‌ها به‌ویژه نهادهای سیاستگذار کمک می‌کند تا از این روش‌ها برای تولید بینش جدید، ایجاد راه‌حل‌های نوآورانه و تصمیم‌گیری‌های با فراگیری بیشتر استفاده کنند.

۱۲. راه‌اندازی دوره آموزشی Stats of Change در استرالیا

نستا، یک دوره آموزشی بین‌المللی و شبکه‌ای برای نوآوران بخش عمومی از سراسر جهان، در استرالیا تأسیس کرده است. در این برنامه به کارمندان ارشد دولتی مؤلفه‌های کلیدی که به ایجاد ظرفیت نوآوری و تغییر فرهنگ در طول زمان کمک می‌کند، آموزش داده می‌شود.

۱۳. تهیه اولین کتابچه راهنمای نمونه‌سازی ایده‌های جدید^۱

نستا راهنمایی تدوین کرده که یک چارچوب نمونه‌سازی برای کارمندان بخش عمومی فراهم می‌کند. نمونه‌سازی رویکردی برای توسعه، آزمایش و بهبود ایده‌ها در مراحل اولیه است؛ قبل از اینکه

1. Centre For Collective Intelligence Design
2. A Guide to Prototyping New Ideas.
3. The Public Services Innovation Lab for Wales
4. The Centre for Social Action Innovation Fund
5. Randomised Controlled Trials

جدول ۳. اقدامات و کارویژه‌های مرکز نوآوری نستاندرزمینه نوآوری‌های معطوف به پارلمان

کارویژه‌ها	اقدامات	فهرست
مشارکت اجتماعی	راه‌اندازی پلتفرم D-CENT	۱
	ایجاد سرویس ویکی‌نظرسنجی در پارلمان بریتانیا	۲
توانمندسازی نخبگان	حمایت از افراد مستعد نوآوری	۳
حمایت اجتماعی	ارائه جوایز برای حل نوآورانه چالش‌های بخش عمومی	۴
پژوهش و انتشار گزارش	ارائه گزارش‌ها و مقالات در باب نوآوری در دموکراسی	۵
انتشار و تحلیل داده	تأسیس دفتر تجزیه و تحلیل داده‌ها در لندن	۶
آزمایش و مدل‌سازی	تأسیس آزمایشگاه رشد نوآوری	۷
	توسعه نظریه و عمل تنظیم‌گری فناوری‌های نوظهور	۸
اصلاح فرایندها	تأسیس شبکه اتحاد برای شواهد مفید	۹
	اجرای آزمایش‌های DECODE در دموکراسی دیجیتال	۱۰
	تأسیس مرکز طراحی هوش جمعی	۱۱
توسعه مهارت‌های کارکنان	راه‌اندازی دوره آموزشی Stats of change در استرالیا	۱۲
	تهیه کتابچه راهنمای نمونه‌سازی ایده‌های جدید	۱۳
حمایت مالی و سرمایه‌گذاری	تأسیس آزمایشگاه Y-LAB	۱۴
	ایجاد صندوق نوآوری مرکز اقدام اجتماعی (CSAIF)	۱۵
تبادل تجربه نخبگانی	انتشار درس‌آموخته‌هایی از کار آزمایش‌های تصادفی کنترل‌شده	۱۶



معرفی اجمالی

در دهه ۱۹۶۰ پارلمان فنلاند سیترا (SITRA) را به مناسبت پنجاهمین سالگرد استقلال فنلاند تأسیس کرد. مأموریت سیترا این است که فنلاند را به‌عنوان پیشگام در رفاه پایدار معرفی کند. از این‌رو پروژه‌هایی را همراه با بخش خصوصی و دولتی راه‌اندازی و اجرا می‌کند که همه با هدف افزایش رفاه پایدار در فنلاند انجام می‌شود. اکنون سیترا یک سازمان فعال، پاسخگو و آینده‌نگر است که در سطح ملی و بین‌المللی تأثیرگذار می‌باشد. سیترا شعار خود را این‌گونه بیان می‌کند: «همه در فنلاند نقشی در ساختن آینده دارند. فردایی بهتر، از تصمیمات امروز متولد می‌شود. ما قویاً معتقدیم که آینده با هم ساخته می‌شود». یکی از چشم‌اندازهای اصلی این مرکز «تقویت دموکراسی با مشارکت و استفاده از فرصت‌های تأثیرگذاری» معرفی شده است.

به‌عنوان سازمانی که مستقیماً به پارلمان فنلاند پاسخگو می‌باشد، فرایندهای تصمیم‌گیری سیترا به پارلمان وابسته است. مدیریت سیترا شامل هیئت نظارت، هیئت‌مدیره و رئیس است. هیئت نظارت توسط پارلمان فنلاند منصوب می‌شوند و مدیریت سیترا را زیر نظر دارد و در مورد اصول عملیاتی تصمیم‌گیری می‌کند. هیئت‌مدیره سیترا شامل ۶ عضو است که مدت فعالیت آنها دو سال بوده و مواردی را که توسط هیئت نظارت تصمیم‌گیری می‌شود، تهیه و ارائه می‌کند و مسئولیت مدیریت کلی سازمان را برعهده دارد. رئیس سیترا نیز فعالیت‌های سیترا را در راستای دستورالعمل‌ها و مقررات ارائه شده توسط هیئت نظارت و هیئت‌مدیره توسعه می‌دهد. بقیه پرسنل سیترا توسط رئیس منصوب می‌شوند. سیترا هم‌اکنون حدود ۱۸۰ کارمند دارد.

اقدامات

۱. پروژه قدرت دیجیتال و دموکراسی^۱

این پروژه اطلاعات، مهارت‌ها و اشتیاق شهروندان و به‌طور کلی آمادگی آنها را برای تأثیرگذاری بر موضوعات مهم در حقوق شهروندی افزایش می‌دهد. برای مثال این آمادگی شامل بهبود سواد فناوری و درک نحوه عملکرد دموکراسی است. این پروژه همچنین شامل توسعه و آزمایش انواع مدل‌های جدید برای مشارکت و همکاری در محیط‌های دیجیتال است.

۲. انتشار مجموعه داستان‌های کوتاه درباره آینده دموکراسی

۲۰۴۰^۲

داستان‌های کوتاه درباره آینده دموکراسی ۲۰۴۰ مجموعه‌ای است که در اکتبر سال ۲۰۲۱ با هدف گسترش تفکر و بحث در مورد آینده دموکراسی در فنلاند منتشر شده است. سیترا از نویسندگان پیشرو فنلاند دعوت کرد تا تصور کنند که فنلاند از اکنون تا ۲۰ سال دیگر چگونه خواهد بود و دموکراسی آینده چگونه باشد؟

۳. برگزاری دوره‌های آموزشی پنل‌های شورای شهروندان^۳

سیترا در راستای تحقق دموکراسی مشورتی وظیفه آگاهی شهروندان را برعهده دارد. مهم‌ترین اقدام سیترا در این زمینه برگزاری دوره‌های آموزشی اجرای مراحل مختلف پنل‌های شورای شهروندان است که در آن گروهی از شهروندان عادی که به‌طور تصادفی انتخاب شده‌اند، توصیه‌ها و پیشنهادهایی را در مورد یک موضوع خاص ارائه می‌کنند و هدف آن گسترش دانش دموکراسی مشورتی در سطوح مختلف فنلاند است.

۴. تأسیس پلتفرم مشاوره رأی‌دهی (VAA)^۴

با کاهش آمار آرای مردمی در کشور فنلاند نیاز به توسعه ابزارهایی که مردم را تشویق به مشارکت کند، احساس شد. در این راستا پلتفرم مشاوره رأی‌دهی با پشتیبانی سیترا ایجاد شده که رأی‌دهندگان را به مشارکت فعال‌تر در جامعه تشویق می‌کند. این برنامه به ابزاری مهم برای رأی‌دهندگان در فنلاند تبدیل شده است و آنها را به نامزدهای مختلف متصل و درک درستی از دیدگاه‌های مختلف کاربران ارائه می‌کند.

۵. پروژه تایم‌اوت^۵

با توجه به ضعف مشارکت عمومی در فنلاند، سیترا در پی رویکردی جدید برای گفتمان عمومی سازنده بود که نتیجه آن پروژه‌ای شد به نام تایم‌اوت. تایم‌اوت با هدف ایجاد زمانی برای توقف و تأمل درباره مسائل مهم راه‌اندازی شده است. در صفحات تایم‌اوت می‌توان ابزارهایی برای ایجاد بحث عمومی و گفتگو در قالب تجربیات یادگیری دیگران، یافت. این ابزار کمک می‌کند تا کسانی که معمولاً در گفتگوها شرکت نمی‌کنند یا از شرکت در بحث‌های عمومی احساس ناراحتی

1. Digital Power and Democracy.
2. Tales from the Future of Democracy.
3. Deliberative Citizens' Panel.
4. Voting Advice Application.
5. Timeout.

۹. تهیه گزارش فرایند قانونگذاری باز و تعاملی^۱

سیترا وظیفه تهیه گزارش فرایند قانونگذاری باز و تعاملی را برعهده دارد. در این گزارش حالت ایدئال و بهینه فرایند قانونگذاری مشارکتی و بحث‌محور تبیین می‌شود. هدف از این کار، ترویج اصلاحات نظام‌مند روند قانونگذاری به‌منظور توسعه بیشتر ساختارها، رویه‌ها و ابزارهای مشارکت در دموکراسی نمایندگی است.

۱۰. انتشار گزارش اثر رسانه و قدرت دیجیتال

در این گزارش پیشرفت و آینده نفوذ اجتماعی رسانه‌های به‌کمک نظریه‌ها و مثال‌های عملی تحلیل می‌شود. یکی از پیام‌های اصلی این گزارش این است که هنوز ظرفیت عظیمی برای دموکراسی در رسانه‌های اجتماعی وجود دارد، اما روندهای فعلی، ممکن است توسعه دموکراسی را در مسیر اشتباهی قرار دهند.

۱۱. ایجاد ارتباط بین دانش و تصمیم‌گیری^۵

هدف سیترا این است که تصمیم‌گیری در مورد مسائل پیچیده به‌طور فزاینده‌ای مبتنی بر ترکیب دانش از منابع مختلف باشد. در کنار تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد، سیترا خواستار تصمیم‌گیری مبتنی بر تفسیر تعاملی جمعی است. سیترا چالش‌ها و فرصت‌های مرتبط با تغییر رابطه بین دانش و تصمیم‌گیری را می‌شناسد، دیدگاه‌های جدید را معرفی می‌کند، تعامل بین علاقه‌مندان به موضوع را افزایش می‌دهد و بهترین شیوه‌ها را به اشتراک می‌گذارد. همچنین سیترا مدل‌های تعاملی جدیدی را آزمون می‌کند که دانش و تصمیم‌گیری را به‌هم متصل خواهد کرد.

۱۲. اصلاح نظام‌مند فرایند قانونگذاری^۶

سیترا از اصلاح اقدامات درون پارلمان و همچنین اصلاح فرایندهای قانونگذاری در سراسر پارلمان و دولت حمایت می‌کند. هدف این پروژه نیز توسعه مسیرهای جدید برای یادگیری، تأثیرگذاری و مشارکت در تصمیم‌گیری در دموکراسی نمایندگی است. این پروژه از اصلاح روش‌های عملیاتی و همکاری بین پارلمان و دولت حمایت می‌کند تا موقعیت فنلاند را به‌عنوان کشوری نمونه برای دموکراسی با ظرفیت اصلاحات تقویت کند.

می‌کنند نیز به مشارکت ترغیب شوند. با این ابتکار شرکت‌کنندگان می‌توانند توصیه‌هایی را از دیگران دریافت کنند، از آنها یاد گیرند یا فرصتی برای به چالش کشیدن دیگران داشته باشند.

۶. پروژه اشکال جدید مشارکت^۱

احزاب سیاسی یکی از ارکان مهم در دموکراسی فنلاند هستند، اما یک نظرسنجی که به سفارش سیترا در سال ۲۰۲۰ انجام شد، نشان داد که بیش از نیمی از مردم فنلاند این تصور را دارند که احزاب سیاسی از مردم عادی جدا شده‌اند و نظراتشان توسط احزاب سیاسی در تصمیم‌گیری‌ها مورد توجه قرار نمی‌گیرد. بنابراین سیترا اجرای پروژه‌ای به نام اشکال جدید مشارکت را در دستور کار قرار داد. این پروژه امکان آزمایش و مطالعه در اشکال جدید مشارکت را در راستای دموکراسی مشارکتی فراهم می‌کند. سیترا درصدد است که کار خود را به‌طور گسترده در سراسر فنلاند منتشر کند و پیوند اشکال جدید مشارکت با تصمیم‌گیری را تقویت نماید.

۷. معرفی کتابخانه‌ها به‌عنوان انجمن‌های دموکراسی^۲

بهبود ارتباط مردم و تصمیم‌گیران، به تقویت دموکراسی در فنلاند می‌انجامد. از این‌رو سیترا، کتابخانه‌ها را به‌عنوان انجمن‌های جدید دموکراسی معرفی می‌کند. در این راستا آزمایش‌هایی در کتابخانه‌ها در حال انجام است که مشارکت گروه‌های مختلف مردمی در فرایندهای دموکراسی را فراهم کرده و امکان ارتباط از راه دور بین گروه‌های مختلف مردمی و به‌خصوص جوانان و سیاستمداران را مهیا می‌سازد.

۸. راه‌اندازی پلتفرم پولیس^۳

در یک نظرسنجی که سیترا آن را ترتیب داده است، فنلاندی‌ها به روش‌های دیجیتال برای مشارکت و تأثیرگذاری بر تصمیم‌گیری علاقه نشان داده‌اند. بنابراین سیترا به فکر راه‌اندازی پلتفرم به نام پولیس افتاد. پولیس یک سامانه آنلاین منبع باز است که به‌منظور فعال کردن گروه‌های جامعه برای تعامل سازنده درباره یک موضوع خاص طراحی شده است. در پولیس، شرکت‌کنندگان می‌توانند به‌طور ناشناس نظرات خود را در مورد استدلال‌های ارائه‌شده در باب یک موضوع بیان کنند، همچنین می‌توانند استدلال‌های خود را ارائه دهند تا دیگران به آن رأی دهند.

1. New Forms of Participation.
2. Libraries As Forums of Democracy.
3. Polis
4. A Discussion-Oriented, Open and Interactive Legislative Process.
5. Knowledge and Decision-making.
6. Reforming the Decision Making Process.



۱۳. ارائه برنامه آموزشی چشم‌انداز توسعه فرایندهای قانونگذاری^۱

سیترا با همکاری مؤسسه مدیریت دولتی فنلاند یک برنامه آموزشی برای پشتیبانی از آموزش فرایندهای قانونگذاری و مدیریت مبتنی بر دانش ارائه می‌دهد. چگونه می‌توان از داده‌ها در مراحل مختلف فرایندهای قانونی استفاده کرد؟ چگونه می‌توان مهارت‌ها را در فرایندهای قانونگذاری و مدیریت دانش محور تقویت کرد؟ از چه اقدامات جدیدی می‌توان برای تقویت مشارکت عمومی استفاده کرد؟ این موضوعات توسط برنامه آموزشی چشم‌انداز توسعه فرایندهای قانونگذاری بررسی می‌شود. هدف از این آموزش‌ها افزایش درک کلی شرکت‌کنندگان از مراحل مختلف فرایند قانونگذاری و بهبود مهارت‌های آنان است. این برنامه آموزشی برای افرادی که روی فرایندهای قانونگذاری کار می‌کنند، مانند قانونگذاران، سیاستمداران، مقامات کمیته‌های پارلمانی و نمایندگان در نظر گرفته شده است.

۱۴. برگزاری رویداد مدرسه نوردیک در زمینه دموکراسی مشورتی^۲

سیترا در سطح بین‌المللی با توسعه‌دهندگان دموکراسی مشورتی همکاری می‌کند. یکی از برجسته‌ترین فعالیت‌های سیترا در سال ۲۰۲۳، برگزاری رویداد مدرسه نوردیک در زمینه دموکراسی مشورتی در هلسینکی است که در ماه اکتبر برگزار می‌شود. این رویداد طیف وسیعی از بهترین شیوه‌های دموکراسی مشورتی را از تجارب کشورهای مختلف به نمایش خواهد گذاشت.

۱۵. برگزاری رویدادهای Democracy Drinks^۳

این رویداد رأی مدافعان و اصلاح‌طلبان دموکراسی و سایر علاقه‌مندان به موضوع است تا برای بحث، شبکه‌سازی، طوفان فکری، برنامه‌ریزی و الهام گرفتن دور هم جمع شوند. این رویداد برای اولین بار در فنلاند و دفتر سیترا در ۱۵ سپتامبر سال ۲۰۲۲ به مناسبت روز جهانی دموکراسی برگزار شده است. ایده این است که Democracy Drinks به مجموعه‌ای از رویدادهای جاری در فنلاند تبدیل شود و اجتماعی فعال از حامیان فنلاندی و اصلاح‌طلبان دموکراسی حول آن ایجاد شود.

۱۶. برگزاری کارگاه آموزشی چشم‌انداز جدید برای دموکراسی^۴

این کارگاه با هدف ایجاد درک درستی از تحولات اجتماعی فعلی و چگونگی ایجاد یک جامعه عادلانه برگزار می‌شود. در این راستا

سیترا، افراد و سازمان‌ها را از طریق مجموعه‌ای از کارگاه‌های جهانی گردهم می‌آورد. در هر کارگاه، بین ۳۰ تا ۴۵ متخصص روی موضوعات مختلف کار می‌کنند و ایده‌های نوظهور را برای جامعه‌های باز و آینده‌نگر شناسایی می‌کنند، ارتباطات بین آنها را بررسی و راه‌هایی را برای بهبود هرچه بیشتر جوامع جستجو می‌کنند.

۱۷. برنامه آموزشی - عملی آزمایشگاه آینده سیترا^۴

مشکلات پیچیده امروزی به راحتی با پارادایم‌ها و راه‌حل‌های قدیمی قابل حل نیستند و باید رویکردهای مواجهه با چالش‌ها به‌روز شود. آزمایشگاه آینده سیترا یک برنامه آموزشی-عملی است که هدف آن تربیت جامعه‌ای از تغییرآفرینان و نوآوران است. سومین دوره این آزمایشگاه بر یافتن راه‌های جدید برای حل مشکلات پیچیده اجتماعی و غلبه بر تنگنهایی که مانع دموکراسی و مشارکت اجتماعی می‌شوند، متمرکز است. این برنامه آموزشی مبتنی بر تفکر آینده‌نگر، تفکر سیستمی و تفکر طراحی و همچنین فرایند نوآوری اجتماعی است. در این برنامه متخصصان از بخش‌های مختلف جامعه گردهم می‌آیند تا با هم همکاری کنند و یاد بگیرند. سیترا نیز به دنبال گروه‌های متنوعی از شرکت‌کنندگان است تا انواع مختلف دانش، منابع و تجربیات ترکیب شوند.

۱۸. سرمایه‌گذاری در پروژه‌های آینده‌محور^۴

با سرمایه‌ای معادل ۸۴ میلیون یورویی که بانک فنلاند و پارلمان فنلاند در اختیار سیترا قرار داده‌اند، این مرکز در نقش یک سرمایه‌گذار هم ظاهر شده و بر روی کارهای آینده‌نگرانه مربوط به حوزه خود سرمایه‌گذاری انجام می‌دهد. سرمایه‌گذاری‌های سیترا عمدتاً از طریق صندوق این مرکز انجام می‌شود. تا سال ۲۰۱۴ سیترا بر روی ۶ شرکت که پروژه‌های آینده‌محور داشتند سرمایه‌گذاری کرد و تا پایان سال ۲۰۲۲، سید سرمایه‌گذاری سیترا همچنان شامل همان ۶ شرکت بوده است. نکته جالب اینجاست که با وجود متهورانه بودن پروژه‌های آینده‌محور، سرمایه‌گذاری‌های سیترا به شیوه‌ای مطمئن و سودآور مدیریت می‌شوند. همچنین علاوه بر توجه به ریسک و بازده، سیترا در تمام تصمیمات سرمایه‌گذاری به مسائلی همچون مسائل زیست‌محیطی، اجتماعی و حاکمیت شرکتی گوشه چشم دارد. سیترا این نوع از سرمایه‌گذاری را سرمایه‌گذاری مسئولانه می‌نامد [۷].

1. Perspectives on the Overall Development of Legislative Processes Training.
2. Nordic Autumn School of Deliberative Democracy.
3. A New Vision for Democracy Workshop.
4. Sitra's Own Future Laboratory.

جدول ۴. اقدامات و کارویژه‌های مرکز نوآوری سیترا در زمینه نوآوری‌های معطوف به پارلمان

کارویژه‌ها	اقدامات	فهرست
آموزش	پروژه قدرت دیجیتال و دموکراسی	۱
	انتشار مجموعه داستان‌های کوتاه درباره آینده دموکراسی ۲۰۴۰	۲
	برگزاری دوره‌های آموزشی پنل‌های شورای شهروندان	۳
آگاهی‌بخشی و شفاف‌سازی	تأسیس پلتفرم مشاوره رأی‌دهی (VAA)	۴
مشارکت اجتماعی	پروژه تایم‌اوت	۵
	پروژه اشکال جدید مشارکت	۶
	معرفی کتابخانه‌ها به‌عنوان انجمن‌های دموکراسی	۷
	راه‌اندازی پلتفرم پولیس	۸
پژوهش و انتشار گزارش	تهیه گزارش فرایند قانونگذاری باز و تعاملی	۹
آینده‌پژوهی	انتشار گزارش اثر رسانه و قدرت دیجیتال	۱۰
اصلاح فرایندها	ایجاد ارتباط بین دانش و تصمیم‌گیری	۱۱
	اصلاح نظام‌مند فرایند قانونگذاری	۱۲
توسعه مهارت‌های کارکنان	ارائه برنامه آموزشی چشم‌انداز توسعه فرایندهای قانونگذاری	۱۳
اشتراک تجربه	برگزاری رویداد مدرسه نوردیک در زمینه دموکراسی مشورتی	۱۴
شبکه‌سازی	برگزاری رویدادهای Democracy Drinks	۱۵
استفاده از ظرفیت نخبگانی	برگزاری کارگاه آموزشی چشم‌انداز جدید برای دموکراسی	۱۶
	برنامه آموزشی-عملی آزمایشگاه آینده سیترا	۱۷
سرمایه‌گذاری	سرمایه‌گذاری در پروژه‌های آینده‌محور	۱۸

آزمایشگاه نوآوری لب‌هکر



معرفی اجمالی

نمایندگان به‌صورت زنده خوانده شده و به آنها پاسخ داده می‌شود. پاسخ‌ها روی فیلم‌های ضبط شده مشخص شده و در کل فیلم و سئوالات پرسیده شده و پاسخ‌های مربوطه همواره در دسترس است.

۳. ایجاد ابزار و یکی لگیس^۲

ویکی لگیس یک ابزار دموکراسی الکترونیک است که توسط لب‌هکر توسعه یافته است که به شهروندان اجازه می‌دهد تا به‌طور فعال در تدوین متون قوانین مشارکت کنند. افراد علاقه‌مند می‌توانند پیشنهادهایی را برای تغییر در متن قوانین ارائه دهند و نظرات خود را اعلام کنند. مشارکت‌های جمعی به شیوه‌ای سازمان‌یافته و ساختاریافته ارائه می‌شوند، که تحلیل و ادغام احتمالی آن در متن نهایی را تسهیل می‌کند. از طریق این قابلیت، هزاران کاربر در تدوین قوانینی مانند قانون آیین دادرسی مدنی، چارچوب حقوق مدنی برای اینترنت، اساس‌نامه حمایت از افراد دارای معلولیت و... مشارکت داشته‌اند.

۴. درج پیشنهاد در دستور کار مجلس نمایندگان^۴

یکی از ابزارهای دموکراسی الکترونیک، «دستور کار مشارکتی» است که در سال ۲۰۱۷ ایجاد شد تا شهروندان بتوانند در تدوین دستور کار همکاری داشته باشند و پیشنهادهایی را که به‌نظر آنها اولویت دارد برای تجزیه و تحلیل توسط اعضای پارلمان انتخاب کنند. این پروژه آزمایشی ۷۵۸۵ شرکت‌کننده داشت که به پیشنهادهایی در حوزه‌های بهداشت، ایمنی و سیاست رأی دادند.

۵. توسعه پورتال پارلمان باز^۵

لب‌هکر توسعه برنامه‌های کاربردی دیجیتال را که تجسم ساده‌تر اطلاعات قانونی را ممکن می‌سازد، تشویق می‌کند. این آزمایشگاه، ابزارهای منبع باز تولید کرده و آنها را در سرویس میزبانی وب برای بهبود و استفاده رایگان توسط سایر نهادهای عمومی منتشر می‌کند. لب‌هکر، به‌طور مشترک پورتال پارلمان باز را توسعه داده که الهام‌بخش دیگر نهادهای تنظیم‌گری از نظر شفافیت، مشارکت و کنترل اجتماعی است.

لب‌هکر (LABHacker) آزمایشگاه نوآوری شهروندی مجلس نمایندگان قوه مقننه برزیل است که در سه موضوع شفافیت، مشارکت و شهروندی با پروژه‌های مشارکتی و آزمایشگاهی فعالیت می‌کند. هدف اصلی این آزمایشگاه ایجاد شبکه‌ای بین نمایندگان مجلس، کارمندان عمومی و جامعه مدنی است که از طریق مدیریت داده‌های عمومی به فرهنگ شفافیت و مشارکت اجتماعی کمک می‌کند. لب‌هکر در سال ۲۰۱۴ و به‌دنبال تجربه مثبت اولین هکاتون مجلس برزیل ایجاد شد. از پروژه‌های اصلی این آزمایشگاه ایجاد یک وب‌سایت منبع‌باز به نام e-Democracia است که امکان مشارکت شهروندان در فرایندهای قانونگذاری را فراهم می‌سازد.

لب‌هکر در مجموع پنج محور اصلی را مورد توجه قرار داده که شامل، مشارکت، شفافیت، آزمایش، همکاری و الهام‌بخشی است. تمامی فعالیت‌های این آزمایشگاه متناسب با این پنج محور انجام می‌گیرد.

اقدامات

۱. ایجاد ابزار Tenho dito در پورتال دموکراسی الکترونیک^۱

آزمایشگاه لب‌هکر در راستای شفافیت بیشتر عملکرد پارلمان و آگاهی‌بخشی بیشتر به عامه مردم، یک ابزار جدید به نام Tenho dito به معنای «من گفته‌ام» در پورتال دموکراسی الکترونیک مجلس نمایندگان برزیل ایجاد کرده است که بیشترین موضوعات مورد بحث در پارلمان را نیز نشان می‌دهد. هرچه اندازه حساب بزرگ‌تر باشد موضوع مورد بحث نیز مهم‌تر و پرتکرارتر است.

۲. ایجاد ابزار تعاملی با پارلمان^۲

در پورتال دموکراسی الکترونیک علاوه‌بر اینکه امکان پیگیری جلسات عمومی کمیسیون‌های مجلس به‌صورت زنده فراهم شده است، با استفاده از ابزار شنیداری-تعاملی دموکراسی سئوالات مربوط به موضوع بحث نیز توسط مردم می‌تواند ارسال شود. سئوالاتی که توسط شهروندان بیشترین رأی را آورده‌اند، توسط

1. The E-Democracy Portal of the Chamber of Deputies.
2. Participation in Interactive Audiences.
3. Wikilegis
4. Inclusion of Topics on the Agenda of the Chamber.
5. Open Parliament Portal.

۱۰. ایجاد بحث‌های چالش‌برانگیز^۱

این آزمایشگاه سخنرانی‌هایی را در مورد موضوعات چالش‌برانگیز مانند فناوری‌های جدید و نوآوری در خدمات عمومی برگزار می‌کند تا کارمندان دولت، نمایندگان مجلس، فعالان مدنی، دانشجویان و سایر افراد علاقه‌مند را تشویق به مطالعه و یادگیری کند. دستور کار این مناظره‌ها همیشه در تمام شبکه‌های اجتماع لب‌هکر ارسال می‌شود و ارائه‌ها به‌صورت زنده در یوتیوب پخش می‌شوند.

۱۱. برگزاری رویدادهای هم‌رسانی

لب‌هکر از زمان آغاز به‌کار خود یک فضای باز بوده و چندین رویداد برگزار کرده است که متخصصان، دانشجویان، سیاستمداران و کارمندان عمومی را گرد هم آورده تا در مورد فناوری‌های جدید و راه‌های جدید ترویج مشارکت و شفافیت بحث کنند. همه رویدادها به‌صورت زنده در یوتیوب پخش می‌شوند و برای مشارکت آنلاین باز هستند.

۱۲. ایجاد گروه‌های مطالعاتی چندرشته‌ای^۲

لب‌هکر زمینه‌ای را برای ایجاد گروه‌های مطالعاتی چندرشته‌ای فراهم می‌کند که در آن شرکت‌کنندگان از نهادهای عمومی مختلف درباره مسائل و موضوعات مرتبط با دموکراسی، عمیقاً بحث می‌کنند. هدف اصلی ایجاد این گروه‌ها بهره‌مندی از مزایای تخصص‌ها و دانش‌های مختلف برای بررسی یک مسئله مشترک است. این گروه‌ها هر دو هفته یکبار تشکیل شده و گفتگوی آنها به‌صورت زنده از یوتیوب پخش می‌شود تا همه علاقه‌مندان بتوانند به آن دسترسی داشته باشند.

۱۳. انتشار داستان‌های موفقیت^۳

لب‌هکر رویدادها و فعالیت‌هایی را با افراد متخصص و الهام‌بخش برای تغییر فرهنگ بوروکراسی و ترویج نوآوری در خدمات عمومی برگزار می‌کند. همچنین، این آزمایشگاه برای الهام‌بخشی بیشتر، داستان‌های موفقیت در زمینه‌های متنوع را منتشر می‌کند [۸].

۶. اشاعه فرهنگ مشارکت اجتماعی^۱ با انتقال فناوری

پورتال دموکراسی الکترونیک یک پلتفرم مشارکت اجتماعی که توسط لب‌هکر توسعه یافته است، می‌تواند در مجامع قانونگذاری سراسر کشور و حتی در سطح جهان توزیع شود. پارلمان فرانسه علاقه خود را به این پورتال اعلام کرده و انتظار می‌رود این فناوری برای سایر کشورها نیز الهام‌بخش باشد و راه را برای استفاده از ابزارهای مشارکتی رایگان هموار سازد.

۷. تجربه ۳۶۰ درجه^۲

یکی از اقداماتی که لب‌هکر در راستای افزایش نظارت مردمی بر عملکرد پارلمان ایجاد کرده، آزمون ۳۶۰ درجه است. در این ابتکار با استفاده از فناوری‌های جدید تصویربرداری، امکان دید ۳۶۰ درجه از درون صحن مجلس نمایندگان فراهم می‌شود. به این ترتیب شهروندان می‌توانند رأی‌گیری نمایندگان برای تصویب یک پیشنهاد مهم را دنبال کنند.

۸. تحلیل داده‌های سیاسی

لب‌هکر روی توسعه پلتفرم کار می‌کند که تجزیه و تحلیل داده‌های سیاسی را تسهیل می‌کند. به این‌صورت که در بانک داده این مرکز اطلاعاتی وجود دارد که از شبکه‌های اجتماعی، بیانیه‌ها، نشریات رسمی، اخبار، وبلاگ‌ها و ورودی‌های دیگر به‌دست آمده و به تحلیلگران داده این اجازه را می‌دهد تا این اطلاعات را بررسی و موقعیت هر شخص یا نهادی را در مورد مسائل سیاسی تحلیل کنند.

۹. حمایت از آزمایش‌های امکان‌پذیری نوآوری‌های بخش

عمومی

لب‌هکر یک فضای آزاد برای آزمون و یادگیری است و جایی است که اشتباه برای وقوع نوآوری مجاز است. به همین منظور در این مرکز آزمایش‌هایی در راستای سنجش امکان‌پذیری نوآوری‌های بخش عمومی انجام می‌گیرد.

1. Dissemination of the Culture of Social Participation.
2. 360 Degrees Experiment.
3. Provocative Debates.
4. Multidisciplinary Study Groups.
5. Disseminating Success Stories.



جدول ۵. اقدامات و کارویژه‌های مرکز نوآوری لب‌هکر در زمینه نوآوری‌های معطوف به پارلمان

کارویژه‌ها	اقدامات	فهرست
آگاهی‌بخشی و شفاف‌سازی	ایجاد ابزار Tenho dito در پورتال دموکراسی الکترونیک	۱
مشارکت اجتماعی	ایجاد ابزار تعاملی با پارلمان	۲
	ایجاد ابزار ویکی‌لگیس	۳
	درج پیشنهاد در دستور کار مجلس نمایندگان	۴
	توسعه پورتال پارلمان باز	۵
	اشاعه فرهنگ مشارکت اجتماعی با انتقال فناوری	۶
	نظارت	تجربه ۳۶۰ درجه
انتشار و تحلیل داده	تحلیل داده‌های سیاسی	۸
آزمایش و مدل‌سازی	حمایت از آزمایش‌های امکان‌پذیری نوآوری‌های بخش عمومی	۹
دغدغه‌مندسازی	ایجاد بحث‌های چالش‌برانگیز	۱۰
شبکه‌سازی	برگزاری رویدادهای هم‌رسانی	۱۱
استفاده از ظرفیت نخبگانی	ایجاد گروه‌های مطالعاتی چندرشته‌ای	۱۲
اشتراک تجربه	انتشار داستان‌های موفقیت	۱۳

مرکز نوآوری اتحادیه بین‌المجالس



کاربردی برای ایجاد ظرفیت در حوزه‌های برنامه‌ریزی راهبردی، خدمات دیجیتال، پارلمان‌های باز، استانداردها و داده‌های باز، مشارکت شهروندان در عملکرد پارلمان، اینترنت و شبکه‌های اجتماعی، اسناد الکترونیکی و مدیریت مستندات، کتابخانه دیجیتال و خدمات پژوهشی.

مرکز نوآوری اتحادیه بین‌المجالس از دو بخش دبیرخانه و مجموعه هاب‌ها تشکیل شده است. دبیرخانه این مرکز توسط اتحادیه بین‌المجالس اداره می‌شود و مجموعه هاب‌ها توسط پارلمان‌های میزبان اداره می‌شوند که سایر پارلمان‌ها نیز می‌توانند به آن اضافه شوند. یک کمیته راهبردی بر عملکرد مرکز نظارت دارد و عمده فعالیت آن مشاوره استراتژیک برای سازمان‌هایی است که قصد وارد

معرفی اجمالی

کنفرانس جهانی پارلمان الکترونیک در سال ۲۰۱۸ در شهر ژنو سوئیس برگزار شد. یکی از محورهای این کنفرانس راه‌اندازی مرکز نوآوری در پارلمان بود که به‌وسیله آن پارلمان‌ها از اقدامات و رویکردهای نوآورانه خود رونمایی کنند. در نتیجه کنفرانس و متناسب با اهداف آن، مرکز نوآوری در پارلمان اتحادیه بین‌المجالس با حمایت پارلمان‌های برزیل، شیلی، پرتغال، زامبیا و پارلمان اروپا در سال ۲۰۱۸ ایجاد شد.

این مرکز بستری است برای پارلمان‌ها جهت توسعه و اشتراک تلاش‌ها در خصوص راهکارهای تحول دیجیتال و روش‌های

۴. ایجاد هاب موضوعی داده باز^۳

میزبان این هاب پارلمان برزیل است که در حال حاضر مهم‌ترین پروژه این هاب، یک ابرداده باز بین پارلمانی است که هدف غایی آن ایجاد بستری برای دسترسی به اسناد قانونی است. در این ابرداده با استفاده از یادگیری خودکار ماشین، اسناد با زبان‌های مختلف ترجمه شده و همه اسناد به یک زبان در دسترس هستند. همچنین وجود داشبوردها در این ابرداده باعث می‌شود کاربران سریع‌تر و راحت‌تر به مطالب مورد نظر خود دسترسی داشته باشند.

۵. انتشار فصلنامه ردیاب نوآوری^۴

ردیاب نوآوری وبلاگی درخصوص آخرین انواع نوآوری‌ها و فناوری‌های پارلمانی در جهان است که هر سه ماه یکبار به زبان‌های انگلیسی، فرانسوی و اسپانیایی منتشر می‌شود. هدف این ردیاب دادن ایده و سرنخ به مجالس برای حل مشکلات خود و اداره مجلس به شیوه‌های نوآورانه با توجه به تجارب جهانی است. تاکنون چهارده نسخه از آن منتشر شده است که در هر یک از آنها به بررسی چندین نمونه از آخرین تجارب نوآوری پارلمانی در جهان پرداخته می‌شود.

۶. ایجاد هاب موضوعی حکمرانی فناوری اطلاعات و ارتباطات^۵

این هاب توسط پارلمان اروپا تأسیس شده است. شبکه‌ای جهانی از متخصصان است که در حوزه‌هایی از استراتژی، برنامه‌ریزی و کارایی فناوری اطلاعات فعال هستند. هدف این هاب بسیج دانش در حوزه فناوری اطلاعات است. این هاب میزبان یک پلتفرم یادگیری آنلاین بوده که در حال حاضر بیش از ۵۰ سازمان یا پارلمان از آن استفاده می‌کنند. این پلتفرم به پارلمان‌ها در اصلاح فرایندهای خود کمک می‌کند تا مدیریت فناوری اطلاعات خود را بهبود بخشند و آنها را قادر می‌سازد تا بلوغ دیجیتال خود را ارزیابی کنند و سایر شیوه‌های خوب را به کار گیرند.

۷. ایجاد هاب منطقه‌ای پارلمان‌های اسپانیایی زبان^۶ آمریکای لاتین

این هاب یکی از فعال‌ترین هاب‌های منطقه‌ای مرکز نوآوری در پارلمان به حساب می‌آید که به میزبانی پارلمان شیلی شروع به فعالیت کرده است. علاوه بر رسالت این هاب به‌عنوان یک هاب

شدن به فرایندهای مرکز را دارند. از این‌رو مرکز نوآوری در پارلمان چهار سطح را برای مشارکت و همکاری پارلمان‌ها، سازمان‌های تقویت‌کننده پارلمان، حامیان مالی و سایر سازمان‌های مرتبط داراست که شامل شرکای کلیدی، شرکای سرمایه‌گذار، شرکای حامی و شرکای پروژه‌ای است.

اقدامات

۱. ایجاد هاب موضوعی شفافیت^۱

این هاب در سال ۲۰۱۹ و طی یک تفاهم‌نامه تأسیس شده است. عملکرد این هاب حمایت و هماهنگی بین پارلمانی با تمرکز بر تلافی نوآوری و شفافیت برای رسیدن به اهدافی همچون مشارکت و آگاهی‌بخشی عمومی در فعالیتهای مجلس و آشنایی با فناوری‌ها و نوآوری‌های مرتبط با شفافیت پارلمانی است.

۲. انتشار دفترچه‌های راهنما

پیش از تأسیس مرکز نوآوری اتحادیه بین‌المجالس، دستورالعمل‌هایی در مورد سایت‌های پارلمانی، شبکه‌های اجتماعی، فناوری اطلاعات و... توسط اتحادیه بین‌المجالس منتشر می‌شد، اما با تأسیس مرکز نوآوری در پارلمان وظیفه ایجاد بخشی از دستورالعمل‌های مرتبط با فناوری و نوآوری به این مرکز محول شد. در همین راستا «راهنمای شبکه‌های اجتماعی برای مجلس و نمایندگان مجلس» در سال ۲۰۲۱ توسط این مرکز منتشر شده و همچنین مرکز، برنامه‌ای جهت انتشار دستورالعمل‌های کوتاه درخصوص نوآوری در پارلمان دارد.

۳. انتشار گزارش پارلمان الکترونیک جهان^۲

گزارش‌های پارلمان الکترونیک جهان از سال ۲۰۰۸ هر دو سال یکبار به‌جز سال ۲۰۱۴ منتشر شده است. محتوای این گزارش‌ها شامل مفاهیم پارلمان الکترونیک، درس‌آموخته‌ها، تجربیات و روند شتابان استفاده از ابزارهای دیجیتال در پارلمان‌های سرتاسر جهان است. این گزارش از طرف اتحادیه بین‌المجالس منتشر می‌شود؛ باین‌حال پس از تأسیس مرکز نوآوری در پارلمان این مرکز نقش پررنگی در تهیه و انتشار این گزارش‌ها بازی کرده و پژوهشگر ارشد این مرکز یکی از مهم‌ترین نویسندگان گزارش فوق‌الذکر است.

1. Transparency Hub.
2. World e-Parliament Report.
3. Open Data Thematic Hub.
4. Quarterly Innovation Tracker.
5. ICT Governance Thematic hub.
6. Hispanophone Hub.

کارکنان پارلمانی، دانشگاهیان، جامعه مدنی و... را گرد هم می‌آورد تا از طریق وبینارها، موردپژوهی‌ها و بسترهای شبکه‌ای آنلاین با یکدیگر به گفتگو و تبادل تجربه بپردازند.

۱۰. ایجاد هاب منطقه‌ای کارائیب^۲

میزبان این هاب، پارلمان ترینیداد و توباگو می‌باشد و هدف از آن ترویج استفاده مؤثر از فناوری در پارلمان‌ها، جمع‌آوری و اشتراک اطلاعات در مورد ابتکارات گذشته، حال و آینده در سطح منطقه‌ای است. در طول برگزاری این هاب، پارلمان‌های هشت کشور منطقه کارائیب در اجلاسی تحت‌عنوان اهداف توسعه پایدار شرکت کردند و در مورد نوآوری در پارلمان به‌عنوان یکی از راه‌های توسعه پایدار بحث شد و کشورها در مورد افزایش توجه به نوآوری‌های پارلمانی و همکاری‌های مشترک در این زمینه تعهداتی دادند.

۱۱. میزبانی از کنفرانس جهانی پارلمان الکترونیک^۳

مرکز نوآوری اتحادیه بین‌المجالس هر دو سال یکبار میزبان کنفرانس پارلمان الکترونیک است. این کنفرانس از مهم‌ترین رویدادهای جهانی در حوزه دموکراسی و نوآوری پارلمانی است که سبب می‌شود پارلمان‌های کشورهای مختلف جهان برای شبکه‌سازی گرد هم آیند [۹].

منطقه‌ای، این هاب متمرکز بر اصلاح فرایندهای مستهلک پارلمانی بوده و از طریق یک پورتال اختصاصی به اشاعه ابزارهای فناورانه، نرم‌افزارهای توسعه‌یافته توسط مجالس و نرم‌افزارهای با دسترسی آزاد برای مجالس عضو هاب می‌پردازد.

۸. ایجاد هاب منطقه‌ای اقیانوس آرام^۱

این هاب توسط پارلمان نیوزلند برای کشورهای منطقه اقیانوس آرام ایجاد شده است. در اکتبر سال ۲۰۱۹، یک کارگاه آموزشی تحت‌عنوان برتری پارلمانی و مشارکت شهروندان با حضور نمایندگان مرتبط از یازده پارلمان این منطقه در ساموآ توسط برنامه عمران سازمان ملل متحد برگزار شد.

۹. ایجاد هاب موضوعی مشارکت عمومی^۲

این هاب یکی از هاب‌های موضوعی مرکز نوآوری در پارلمان به‌حساب می‌آید که در آن گفتگو در سطح همتایان و تبادل دانش درخصوص مشارکت عمومی با پارلمان صورت می‌گیرد. این گفتگو بر پایه یافته‌ها و پیشنهادهای گزارش جهانی پارلمانی سال ۲۰۲۲ برنامه عمران سازمان ملل متحد و سری گزارش‌های پارلمان الکترونیک صورت می‌گیرد. هدف این هاب تشویق و کمک به پارلمان‌ها برای توسعه بیشتر فعالیت‌های مشارکت عمومی و به اشتراک گذاشتن عملکرد خوبشان است. این هاب کارشناسان و



1. Pacific Regional Hub.
2. Public Engagement Hub
3. Caribbean Regional Hub
4. World e-Parliament Conference

جدول ۶. اقدامات و کارویژه‌های مرکز نوآوری اتحادیه بین‌المجالس در زمینه نوآوری‌های معطوف به پارلمان

کارویژه‌ها	اقدامات	فهرست
آگاهی‌بخشی و شفاف‌سازی	ایجاد هاب موضوعی شفافیت	۱
پژوهش و انتشار گزارش	انتشار دفترچه‌های راهنما	۲
	انتشار گزارش پارلمان الکترونیک جهان	۳
انتشار و تحلیل داده	ایجاد هاب موضوعی داده باز	۴
مشاوره	انتشار فصلنامه ردیاب نوآوری	۵
اصلاح فرایندها	ایجاد هاب موضوعی حکمرانی فناوری اطلاعات و ارتباطات	۶
	ایجاد هاب منطقه‌ای پارلمان‌های اسپانیایی زبان آمریکای لاتین	۷
توسعه مهارت‌های کارکنان	ایجاد هاب منطقه‌ای اقیانوس آرام	۸
تبادل تجربه نخبگانی	ایجاد هاب موضوعی مشارکت عمومی	۹
	ایجاد هاب منطقه‌ای کارائیب	۱۰
شبکه‌سازی	میزبانی از کنفرانس جهانی پارلمان الکترونیک	۱۱

نهاد مدنی وولی‌واچ



معرفی اجمالی

وولی‌واچ (Vouliwatch) حاصل همکاری چند ساله گروهی از افرادی است که در سازمان‌های سیاستگذاری ملی و اروپایی، در حوزه ارتباطات و نوآوری دیجیتال فعال بوده و این شرکت را در مارس سال ۲۰۱۴ به‌عنوان یک نهاد غیرانتفاعی مدنی مستقل تأسیس کرده‌اند. تیم اصلی ۶ نفره که وولی‌واچ را راه‌اندازی کردند، در ۶ ماه اول تأسیس از سرمایه و حرفه خود برای راه‌اندازی و ادامه فعالیت این سازمان استفاده کردند، اما از زمان راه‌اندازی این مرکز، توجه بنیادهای بین‌المللی را به‌خود جلب کرده و اخیراً شروع به دریافت کمک‌های مالی پروژه‌محور کرده است. برای مثال در سال ۲۰۱۵ با کمک بنیاد جامعه باز یک کمپین تأمین مالی جمعی راه‌اندازی کرد و بیش از ۱۲۰۰۰ یورو جمع‌آوری کرد. وولی‌واچ از حامیان و ترویج‌دهندگان شفافیت و حاکمیت باز بوده و در واکنش به افزایش ناامیدی بخش بزرگی از مردم یونان نسبت به دموکراسی پارلمانی تأسیس شد. در مدت زمان بسیار کوتاهی، وولی‌واچ توانست خود را به‌عنوان یکی از ابتکارات پیشرو در یونان

در زمینه شفافیت و حق دسترسی به اطلاعات عمومی معرفی کند. مهم‌ترین هدف وولی‌واچ از بین بردن شکاف میان شهروندان و نمایندگان سیاسی آنها و ترویج فرهنگ شفافیت، پاسخگویی و شهروندی فعال است.

اقدامات

۱. ایجاد ابزار «این حزب من است»^۱

شهروندان از طریق ابزار مذکور پس از وارد کردن مشخصاتی مانند وضعیت شخصی، تعداد فرزند، محل سکونت، حوزه انتخابیه خود، موضوعات مورد علاقه و... نظر خود را در مورد تعدادی گزاره عنوان می‌کنند. سپس این ابزار به‌ترتیب ۵ حزب مناسب برای شهروندان را با توجه به پاسخ‌شان معرفی می‌کند و شهروندان می‌توانند این نتایج را در شبکه‌های اجتماعی منتشر کنند. این ابزار می‌تواند نوعی آموزش به عامه مردم برای بالا بردن قدرت درک آنها از دموکراسی و آشنایی بیشتر با احزاب درون کشور باشد.

1. Its My Party.



۲. رصدخانه پارلمان^۱

به‌طور کلی رصدخانه پارلمان به پایش اخبار و تحولات پارلمان یونان و اطلاع‌رسانی درمورد آنها از طرق مختلف مشغول است. این مهم از طریق اطلاع‌رسانی اخبار روزانه پارلمان، گزارشات هفتگی از فعالیت‌های پارلمان، گزارشات هفتگی از عملکرد احزاب پارلمان و انتشار و تحلیل داده‌های نموداری و اینفوگرافیک مربوط به پارلمان، انجام می‌شود.

۳. ایجاد بستر معرفی احزاب

بستر معرفی احزاب توسط وب‌سایت رسمی وولی‌واچ در دسترس است و در این بستر شهروندان می‌توانند به مطالعه مرام سیاسی و نظرات احزاب مختلف یونان پرداخته و با این احزاب و تفکرات آنها بیشتر آشنا شوند.

۴. ایجاد بستر معرفی سیستم سیاسی^۲

در این بخش از وب‌سایت وولی‌واچ، توضیحات نسبتاً مفصلی درمورد سیستم سیاسی یونان قرار گرفته است تا شهروندان درباره نظام سیاسی کشور خود اطلاعات بیشتری کسب کنند.

۵. پیگیری‌های حقوقی و شکایات قضایی

در برخی موارد وولی‌واچ در راستای تحقق شفافیت و حکمرانی باز در یونان و جهان دست به شکایت قضایی و اقدامات حقوقی می‌زند. شکایت از سازمان ملی شفافیت در مورد دسترسی به اطلاعات عمومی در دادگاه یکی از این موارد است.

۶. تدوین گزارش‌های مرتبط با پارلمان و دموکراسی

ولی‌واچ پژوهش‌هایی در قالب مقاله و گزارش منتشر می‌کند که در آنها به تحلیل وضعیت و رخدادهای پارلمان یونان یا موضوعات مرتبط با شفافیت و دولت باز پرداخته است. گزارش‌هایی نظیر «قانونگذاری در مجلس ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۳» و «بالاخره احزاب چقدر روی آرا توافق دارند؟» از مقالات مربوط به تحلیل عملکرد پارلمان یونان بوده و گزارش‌هایی از قبیل «تنزل رتبه یونان در گزارش شاخص جهانی آزادی‌های مدنی» مربوط به مقوله شفافیت و دولت باز است.

۷. ویجت‌ها^۳ و خبرنامه^۴ وولی‌واچ

ولی‌واچ برای آگاهی‌بخشی بیشتر درباره عملکرد نمایندگان پارلمان ابزاری به نام ویجت ارائه داده است. ویجت در سایت‌های دیگر کنار نام نمایندگان قرار می‌گیرد و افراد با کلیک روی این ویجت‌ها مستقیماً از سایت اولیه به نمایه نماینده مذکور در سایت وولی‌واچ دسترسی پیدا می‌کنند. همچنین افراد می‌توانند با عضویت در خبرنامه وولی‌واچ از طریق ایمیل از آخرین اخبار مرتبط با پارلمان مطلع شوند.

۸. ایجاد ابزار دارایی نمایندگان

در این ابزار اطلاعات مالی نمایندگان و همسرانشان از طریق خودافشایی و یا داده‌های عمومی و باز مقایسه و منتشر می‌شود. ریزجزییات دارایی هر نماینده و همسر وی شامل بررسی تعداد املاک، درآمد ماهیانه، وام و بدهی و... به شکل نمودار و اینفوگرافی سپرده‌ها، وسایل نقلیه، وام و بدهی و... به شکل نمودار و اینفوگرافی منتشر می‌شود. همچنین می‌توان دو نماینده را از نظر وضعیت دارایی با یکدیگر مقایسه کرد. علاوه بر این موارد میانگین ثروت نمایندگان هر حزب فعال در پارلمان نیز به شکل یک نمودار ستونی موجود است. از سال ۲۰۱۲ سالانه ۱۰ نماینده که دارای بالاترین درآمدها هستند، رتبه‌بندی می‌شوند.

۹. برگزاری کمپین‌ها^۵

یکی از اقدامات وولی‌واچ برگزاری کمپین با اهداف مختلف است. برای مثال کمپین «ما امسال رأی می‌دهیم» کمپینی دیجیتال با هدف ترغیب نسل جوان به شرکت در انتخاب پارلمانی سال ۲۰۲۳ و رأی دادن به نمایندگان مورد نظر خود است. در این کمپین جوانان با انتشار هشتهای خاص به‌طور سازمان‌دهی شده تمایل خود برای شرکت در انتخابات را اعلام می‌کنند.

۱۰. بخش مجلس و نمایندگان^۶ سایت وولی‌واچ

در این بخش از وب‌سایت رسمی وولی‌واچ، اطلاعات زیادی برای نظارت مردمی بر نمایندگان و نیز فرایندهای قانونگذاری در دسترس است. در این بخش تحلیل‌های اینفوگرافیک از ترکیب حزبی مجلس ارائه شده است. برای هر نماینده یک صفحه اختصاصی وجود دارد که در آن حزب نماینده، ناحیه انتخابی و سایر اطلاعات او مانند سابقه آرای وی به طرح‌ها، لوایح و مصوبات و

1. Parliamentary Update.
2. Political System.
3. Widgets
4. Newsletter
5. Campaign
6. Parliament and Members of Parliament.

اجاره و مسکن، اقتصاد، آموزش و پژوهش، حمایت از شهروندی، گردشگری، سلامت و رفاه و زیرساخت و حمل‌ونقل بررسی، تحلیل و مقایسه می‌کند تا مردم انتخاب کنند که کدام حزب می‌تواند به بهبود زندگی آنان کمک نماید.

۱۴. برگزاری جلسات ملاقات سران با افراد اثرگذار

وولی‌واچ با افراد داخلی و خارجی مرتبط با پارلمان یا نهادهای سیاستگذار جلساتی برگزار می‌کند و طی این جلسات نقطه‌نظرات خود را برای بهبود روندها به سمع و نظر افراد می‌رساند. دیدار با کمیسر عالی دادگستری اتحادیه اروپا و همچنین دیدار با وزیر کشور یونان از این دسته فعالیت‌ها هستند، البته ممکن است این دیدارها صرفاً و تنها با وولی‌واچ نباشد، بلکه جمعی از نهادهای مدنی که وولی‌واچ نیز عضو آنهاست، در دیدار حاضر باشند و وولی‌واچ نظرات خود را درباره موارد مطرح‌شده اعلام کند.

۱۵. مطالبه‌گری در قالب نامه‌نگاری

وولی‌واچ به شکل انفرادی یا جمعی به مسئولان داخلی و بین‌المللی نامه‌نگاری می‌کند. برای مثال درمورد ایرادهای وبسایت شفافیت پارلمانی که متعلق به پارلمان یونان است به رئیس پارلمان این کشور با سربرگ وولی‌واچ نامه نوشته است یا در موردی دیگر به احزاب پارلمان نامه نوشته و از آنها خواسته بود تا اولویت‌های خود را برای دوره آینده پارلمان بیان کنند و در رابطه با مجوزهای اقامت مهاجران، حقوق اجتماعی، شهروندان و... اظهارنظر کنند. از ۶ حزب پارلمان سه حزب به این نامه پاسخ دادند.

۱۶. برگزاری و شرکت در رویدادها

وولی‌واچ مناظره‌های آزاد، کارگاه‌ها و سمینارها را برای ترویج اصول دموکراسی مشارکتی، شفافیت و حاکمیت باز سازماندهی می‌کند. مهم‌ترین فعالیت وولی‌واچ در این زمینه شامل شرکت در سمینارهای داخلی و بین‌المللی مرتبط با نوآوری در پارلمان و برگزاری مناظره^۴ است. همچنین کارگاه‌هایی نیز با موضوع مشارکت‌بخشی با حضور مردم در شهرهای مختلف یونان با طراحی وولی‌واچ و تأمین مالی سایر سازمان‌ها برگزار می‌شود [۱۰].

همچنین پرسش‌های مردم از آن نماینده و سابقه فعالیت پارلمانی وی، نمایش داده می‌شود.

۱۱. ابزار گفتگوی^۱ شهروندان و نمایندگان

یکی از امکانات مهم در وبسایت وولی‌واچ امکان پرسیدن سؤال از نمایندگان به صورت عمومی است. این ابزار همچنین بستری برای دیده شدن نمایندگان است. شهروندان با ورود به سایت وولی‌واچ و ایجاد نمایه شخصی خود می‌توانند از طرق مختلف وارد نمایه نماینده پارلمان شده و سؤال خود را به صورت عمومی از وی بپرسند. هر سؤال را می‌توان به تعدادی از نمایندگان، حداکثر ۱۰ نفر ارسال کرد و درنهایت نمایندگان نیز به شکل عمومی به پرسش‌ها پاسخ می‌دهند. شهروندان می‌توانند پاسخ‌های نمایندگان و سایر سئوالات پرسیده شده از وی را ببینند و دنبال کنند. سئوالات شهروندان باید مطابق با آیین‌نامه رفتار باشد و توسط تیم وولی‌واچ تأیید شود تا در وبسایت قرار بگیرد. از سوی دیگر نمایندگان نیز می‌توانند اخبار و محتوای مدنظر خود را در نمایه خود قرار داده و با به‌روزرسانی اطلاعات مربوط به خود در قبال مردم پاسخگو و متعهد به شفافیت باشند. نمایندگان از طریق این ابزار سئوالات شهروندان را درمورد مسائل عمومی یا حوزه نمایندگی خود از طریق پست الکترونیکی دریافت می‌کنند.

۱۲. تحلیل لوایح^۲ پارلمانی

وولی‌واچ لوایح تصویب‌شده در مجلس را ضبط و تجزیه و تحلیل کرده و آن را به شکلی قابل درک به عامه مردم منتقل می‌کند. در این بخش از وبسایت وولی‌واچ، ابتدا با ورود به صفحه هر لایحه، موضوع لایحه، وزارت مرتبط با لایحه، کمیسیون مرتبط با لایحه، تاریخ تشکیل پرونده لایحه، تاریخ رأی‌گیری لایحه و سایر اطلاعات مرتبط قابل مشاهده است. همچنین در بخش‌های دیگر مواضع احزاب درمورد لوایح تفسیر می‌شود.

۱۳. ایجاد ابزار ناظر سیاسی^۳

این ابزار که در وبسایت وولی‌واچ قرار گرفته است مواضع احزاب مختلف فعال در پارلمان را در مورد موضوعات مختلف از جمله سیاستگذاری کشاورزی، توسعه و سرمایه‌گذاری، بیمه و کار،



جدول ۷. اقدامات و کارویژه‌های نهادمدنی و ولی‌واچ در زمینه نوآوری‌های معطوف به پارلمان

کارویژه‌ها	اقدامات	فهرست
آموزش	ایجاد ابزار «این حزب من است»	۱
آگاهی‌بخشی و شفاف‌سازی	رصدخانه پارلمان	۲
	ایجاد بستر معرفی احزاب	۳
	ایجاد بستر معرفی سیستم سیاسی	۴
	پیگیری‌های حقوقی و شکایات قضایی	۵
	تدوین گزارش مرتبط با پارلمان و دموکراسی	۶
	ویجت‌ها و خبرنامه ولی‌واچ	۷
	ایجاد ابزار داریابی نمایندگان	۸
مشارکت اجتماعی	برگزاری کمپین‌ها	۹
نظارت	بخش مجلس و نمایندگان سایت ولی‌واچ	۱۰
تسهیل ارتباط با نمایندگان	ابزار گفتگوی شهروندان و نمایندگان	۱۱
انتشار و تحلیل داده	تحلیل لوایح پارلمانی	۱۲
	ایجاد ابزار ناظر سیاسی	۱۳
مشاوره	برگزاری جلسات ملاقات سران با افراد اثرگذار	۱۴
دغدغه‌مندسازی	مطالبه‌گری در قالب نامه‌نگاری	۱۵
شبکه‌سازی	برگزاری و شرکت در رویدادها	۱۶

نوع‌شناسی اقدامات مراکز نوآوری در پارلمان



کرد. همچنین با بررسی وجوه اشتراک اقدامات استخراج‌شده، این اقدامات ذیل ۲۱ کارویژه دسته‌بندی شد. جدول زیر دسته‌بندی‌های مربوط به کارویژه‌ها و مأموریت‌ها را نشان می‌دهد. در جدول ۹، نیز اطلاعات مرتبط با کارویژه‌ها و میزان تکرار آنها نمایش داده شده است.

با بررسی این پنج مرکز نوآوری، در مجموع ۷۴ اقدام در راستای نوآوری‌های مرتبط با پارلمان استخراج شد. هریک از اقدامات دارای ویژگی‌های خاصی هستند، اما می‌توان تمامی اقدامات را در ارتباط با چهار دسته از ذی‌نفعان شامل مردم، پارلمان، کارکنان و نمایندگان، و زیست‌بوم نوآوری و اندیشه‌ورزی دسته‌بندی

جدول ۸. کارویژه‌های معطوف به پارلمان در مراکز نوآوری

ذی‌نفعان	کارویژه‌ها	مأموریت‌ها
مردم	آموزش	افزایش مشارکت عمومی در فرایندهای پارلمانی با ابزارهای نوآورانه
	آگاهی‌بخشی و شفاف‌سازی	
	مشارکت اجتماعی	
	توانمندسازی نخبگان	
	حمایت اجتماعی	
	نظارت	
پارلمان	تسهیل ارتباط با نمایندگان	مدیریت کاربست نوآوری در پارلمان
	پژوهش و انتشار گزارش	
	انتشار و تحلیل داده	
	مشاوره	
	آینده‌پژوهی	
	آزمایش و مدل‌سازی	
کارکنان و نمایندگان	اصلاح فرایندها	ایجاد ظرفیت نوآوری در کارکنان و نمایندگان
	توسعه مهارت‌های کارکنان	
	دغدغه‌مندسازی	
زیست‌بوم نوآوری	تبادل تجربه نخبگانی	نقش‌آفرینی به‌عنوان حلقه واسط بین زیست‌بوم نوآوری و پارلمان
	سرمایه‌گذاری	
	شبکه‌سازی	
	استفاده از ظرفیت نخبگانی	
	اشتراک تجربه	
	حمایت مالی	



جدول ۹. مستندسازی کارویژه‌های مراکز نوآوری براساس میزان فراوانی

فراوانی	VOULIWATCH	CIP	labhacker	sitra	nesta	انواع مراکز نوآوری پارلمانی		
						عمومی (وابسته به نهاد پارلمانی)	خصوصی	
							براساس وابستگی به حاکمیت	
						تک مجلسی	براساس نوع نظام پارلمانی	
						دو مجلسی		
						داخلی	براساس گستره اقدام	
						جهانی		
۲						آموزش	۱	براساس تنوع اقدامات و خروجی
۴						آگاهی‌بخشی و شفاف‌سازی	۲	
۴						مشارکت اجتماعی	۳	
۱						توانمندسازی نخبگان	۴	
۱						حمایت اجتماعی	۵	
۲						نظارت	۶	
۱						تسهیل ارتباط با نمایندگان	۷	
۳						پژوهش و انتشار گزارش	۸	
۴						انتشار و تحلیل داده	۹	
۲						مشاوره	۱۰	
۱						آینده‌پژوهی	۱۱	
۲						آزمایش و مدل‌سازی	۱۲	
۳						اصلاح فرایندها	۱۳	
۳						توسعه مهارت‌های کارکنان	۱۴	
۲						دغدغه‌مندسازی	۱۵	
۲						تبادل تجربه نخبگانی	۱۶	
۲						سرمایه‌گذاری	۱۷	
۴						شبکه‌سازی	۱۸	
۲						استفاده از ظرفیت نخبگانی	۱۹	
۱						حمایت مالی	۲۰	
۲						اشتراک تجربه	۲۱	

اول شامل، ذی‌نفعان، سطح دوم شامل، مأموریت‌ها و سطح سوم شامل، کارویژه‌هاست که به شکل یک مدل قطاعی ترسیم شده و کارویژه‌های پرتکرارتر دارای ابعاد بزرگ‌تری است.

پس از بررسی اقدامات و استخراج و دسته‌بندی کارویژه‌ها و همچنین میزان فراوانی آنها در مراکز نوآوری مورد بحث، می‌توان چارچوبی را برای نوع‌شناسی اقدامات معطوف به پارلمان در این مراکز ترسیم کرد. این چارچوب دارای سه سطح است. سطح

شکل ۴. چارچوب نوع‌شناسی اقدامات مراکز «نوآوری در پارلمان»





جمع‌بندی و پیشنهادات



هرکدام از مراکز نوآوری بر امکان‌ها و فرصت‌های این مراکز در طراحی مأموریت‌ها و اقداماتشان اثرگذار است. برای مثال نهاد وولی‌واچ به‌عنوان یک نهاد مدنی مستقل می‌تواند اقدام به مطالبه‌گری عمومی شفافیت از پارلمان یونان نماید و اقداماتی را در این راستا تعریف کند، اما چنین کاری برای آزمایشگاه لب‌هکر که کاملاً ذیل پارلمان برزیل است، اقدامی بی‌معناست و همین‌طور مرکز نوآوری سیترا، با توجه به جایگاه حقوقی خود نسبت به پارلمان فنلاند می‌تواند مداخلات مستقیمی در اصلاح فرایندهای قانونگذاری نماید که نهاد مستقلی مانند نستا، امکانش را ندارد. لذا در طراحی کارویژه‌ها و برنامه‌های مرکز نوآوری و خانه خلاق قوه مقننه نیز باید به ظرفیت‌ها و محدودیت‌هایی که جایگاه حقوقی این مرکز ایجاد می‌کند، توجه کرد.

با توجه به نکات فوق و مبتنی بر تجربه‌های بررسی‌شده در این گزارش پیشنهاد‌های زیر قابل طرح است:

✓ ناظر به تجربه ایجاد مرکز نوآوری (CIP) در اتحادیه بین‌المجالس (IPU) جهانی که زمینه مناسبی برای اشتراک تجارب نوآوری‌ها بین پارلمان‌های دنیا فراهم کرده است و با توجه به وجود ظرفیت اتحادیه مجالس کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی (PUIC)؛ به‌نظر می‌رسد تأسیس مرکز نوآوری در این اتحادیه می‌تواند موجب تقویت ارزش‌های هفت‌گانه ذکر شده در اساسنامه اتحادیه شود و هم‌گرایی سیاسی و فرهنگی بین اعضای این اتحادیه را با اشتراک تجارب نوآوری در قانونگذاری‌ها و نظارت و مشارکت مردم افزایش دهد. پیشنهاد می‌شود ریاست محترم مجلس شورای اسلامی با طرح این ایده، ابتکار عمل تأسیس این نهاد را در دست گیرند. طرح این ابتکار عمل موجب ایجاد موقعیت پیشگام در نوآوری پارلمانی برای جمهوری اسلامی ایران در بین کشورهای عضو خواهد شد. مرکز نوآوری و خانه خلاق قوه مقننه می‌تواند در تفصیل و تقویت این ایده مشارکت محوری داشته باشد.

✓ پارلمان‌های پیشرو در جهان برای استفاده از ظرفیت نوآوری در انجام وظایف تقنین و نظارتی خود از نهادهای میانجی (مستقل یا وابسته) کمک می‌گیرند؛ زیرا این نهادها پارلمان‌ها را در جهت به حداکثر رساندن ظرفیتی که می‌توانند با استفاده از ابزارهای دیجیتال و روش‌های جدید به‌دست آورند، حمایت می‌کنند. **تکثیر و تقویت انواع این نهادها** به‌صورت نهادهای اجتماعی

سابقه تلاش‌ها و اقدامات جدی معطوف به کاربست نوآوری در حل مسائل عمومی و تقویت نهادهای حاکمیتی در جهان به حدود دو دهه اخیر برمی‌گردد. با توجه به اقداماتی که در این گزارش به آن پرداخته شد، می‌توان گفت شکل‌گیری نوآوری‌های معطوف به پارلمان در دنیا به یک دهه اخیر برمی‌گردد. نو بودن این مسیر در تجربه جهانی، برای قوه مقننه در ایران هم تهدید است و هم فرصت:

تهدید: به‌کارگیری شتاب‌زده ابزارها و کپی‌برداری عجولانه از نمونه‌های خارجی که موجب سلب اعتماد مردم و نخبگان نسبت به این اقدامات خواهد شد و ممکن است برخی ظرفیت‌ها را بسوزاند؛ درحالی که هنوز در پارلمان‌های دیگر کشورها بسیاری از این اقدامات در حال اجرای اولیه مطالعه و آزمون و اصلاح است.

فرصت: طراحی هوشمندانه فرایندها و ابزارهای نوآوری و متناسب‌سازی مسئله‌محور تجارب جهانی با عنایت به اقتضائات ساختار سیاسی در ایران و خلق تجارب موفق در این زمینه می‌تواند قوه مقننه در ایران را شریک این جریان نوپا کند.

هرچند اقدامات ذکر شده در این گزارش، برای مجلس یازدهم که مردمی‌سازی و هوشمندسازی و کارآمدسازی و شفاف‌سازی را رویکردهای اصلی خود قرار داده، الهام‌بخش است و می‌توان گفت تنوع اقدامات ذکر شده در این گزارش، بیش از مجموعه ایده‌هایی است که تاکنون برای تحقق رویکردهای مجلس یازدهم به انحای مختلف مطرح شده است، اما همین تنوع اقدامات متناسب با اقتضائات زمینه‌ای هر مرکز نوآوری، نشان می‌دهد که **اثربخشی و کارآمدی هرکدام از اقدامات نوآوری معطوف به پارلمان، وابسته به ماهیت و جایگاه قانون، نظام حقوقی و سیاسی، زمینه‌های فرهنگی و ظرفیت نوآوری در هر کشور است.**

نکته مهم دیگر اجتناب از نگاه ابزاری به فعالیت‌های نوآوری در پارلمان است. نگاه ابزاری گمان می‌کند که به‌صرف راه‌اندازی سامانه و داده‌نمایی و... مشارکت مردم و شواهد محور شدن تصمیمات و... محقق می‌شود. توجه به تجارب ذکر شده در همین گزارش به‌خوبی نشان می‌دهد که برای موفقیت یک اقدام نوآورانه و تحقق هدف مذکور، باید به میزان آمادگی و انگیزه کاربران و ذی‌نفعان آن اقدام توجه کرد. مجموعه فعالیت‌های ناظر به توانمندسازی نخبگان و مردم و درگیر کردن آنها با موضوع دموکراسی و فرایندهای قانونگذاری و انواع اقدامات تشویقی و حمایتی برای تسهیل اقدامات نوآورانه فعالان خارج از پارلمان در همین راستاست. نکته پایانی اینکه جایگاه حقوقی و ظرفیت مالی-سرمایه‌گذاری

در حل مسائل مجلس گردد.

✓ ناظر به بررسی اقداماتی مانند ارائه جوایز برای حل نوآورانه چالش‌های بخش عمومی و همچنین در راستای ترغیب زیست‌بوم نوآوری برای ایده‌پردازی و تولید محصولاتی که تقویت‌کننده کارکردهای مجلس شورای اسلامی و افزایش مشارکت مردم باشد، پیشنهاد می‌شود در جایزه ملی قانون مسیری برای ارائه نوآوری‌های حوزه تقنین و نظارت طراحی شود. مرکز نوآوری و خانه خلاق قوه مقننه می‌تواند راهبر طراحی شاخص‌های ارزیابی و داوری این مسیر از جایزه باشد.

✓ محصولات مختلفی در حوزه نوآوری پارلمانی قابل توسعه هستند؛ از قبیل پلتفرم D-CENT، سرویس ویکی‌نظرسنجی، ابزار ویکی‌لگیس و...، اما راه‌اندازی کارآمد این محصولات نیازمند تعیین دقیق صاحب مسئله، طراحی کاربر محور، طراحی مدل تأمین بودجه و متناسب‌سازی با اقتضات حقوقی-اداری قوه مقننه است تا این محصولات تبدیل به پروژه‌های شکست نشوند. از این رو جهت الگوبرداری و توسعه محصولات موفق خارجی پیشنهاد می‌شود طراحی و امکان‌سنجی‌های لازم توسط مرکز نوآوری و خانه خلاق قوه مقننه (جهت اخذ نظر متخصصین مربوطه در زیست‌بوم نوآوری) به‌همراه صاحب مسئله مربوطه از قبیل مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، معاونت قوانین، معاونت نظارت، دیوان محاسبات، کمیسیون مربوطه و... معاونت فناوری اطلاعات انجام گیرد.

غیرانتفاعی، سازمان‌های عمومی نیمه‌مستقل و همچنین ترغیب ظرفیت‌های موجود در زیست‌بوم نوآوری - همچون پارک‌های علم و فناوری، شرکت‌های دانش‌بنیان، شتاب‌دهنده‌ها و... در راستای تقویت کارکردهای قوه مقننه می‌تواند زمینه‌ساز جریانی پایدار به نفع بهبود تقنین و نظارت در مجلس شورای اسلامی باشد.

✓ با الهام گرفتن از تجربه تأسیس مرکز نوآوری سیترا، به‌نظر می‌رسد به‌جای راه‌اندازی سامانه‌های موازی و تورم ابزارها در قوه مقننه، با فعال‌سازی ظرفیت‌های زیست‌بوم نوآوری می‌توان زمینه خلق تجارب موفق و ابزارهای کارآمد را برای مشارکت بیشتر مردم و نخبگان و داده‌محور و شواهد محور شدن پیشنهاد طرح‌ها و ارزیابی لوايح فراهم کرد. در این راستا به‌نظر می‌رسد تدوین سند نوآوری در قوه مقننه با راهبری هیئت رئیسه محترم مجلس و مشارکت رؤسای ارکان قوه مقننه و دبیری مرکز نوآوری و خانه خلاق قوه مقننه، می‌تواند زمینه‌ساز و تسهیلگر انسجام فعالیت‌های نوآورانه و مشارکت مؤثر زیست‌بوم نوآوری شود.

✓ ایجاد ظرفیت نوآوری در قوه مقننه نیازمند طراحی و اجرای اقدامات بین‌رشته‌ای و چندذی‌نفعی است. لذا نباید این موضوع را محدود به دیجیتالی کردن فرایندهای سنتی دانست و صرفاً از دریچه فناوری اطلاعات به آن نگاه کرد. اشاعه نوآوری در یک نهاد حکمرانی نیازمند ایجاد تغییراتی در نوع نگاه و رویکردها، تغییر فرایندها، توسعه شبکه روابط پایدار با صاحبان ایده و راه‌حل و... است که درخصوص نهاد مجلس شورای اسلامی ایران این موضوع باید به‌صورت خاص طراحی شود تا منجر به خلق موفقیت



1. De Smedt, P. and K. Borch, Participatory policy design in system innovation. *Policy Design and Practice*, 2022. 5(1): p. 51-65.
2. Raffaelli and Glynn, Institutional innovation: Novel, useful. *The Oxford handbook of creativity, innovation, and entrepreneurship*, Oxford Univ, 2015: p. 407-420.
3. Hargrave, T. J., & Van de Ven, A. H. (2006). A collective action model of institutional innovation. *Academy of management review*, 31(4), 864-888.
4. Kamlage, J.-H. and P. Nanz. Public participation and democratic innovations: Assessing democratic institutions and processes for deepening and increased public participation in political decision-making. in *World Forum for Democracy*. 2017.
5. Kourula, A., Pauku, M., Peterman, A., & Koria, M. (2019). Intermediary roles in regulatory programs: Toward a role-based framework. *Regulation & Governance*, 13(2), 141-156.
6. <https://www.nesta.org.uk/>
7. <https://www.sitra.fi/en>
8. <https://labhackercd.leg.br/>
9. <https://www.ipu.org/impact/democracy-and-strong-parliaments/centre-innovation-in-parliament>
10. <https://vouliwatch.gr/>



مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روپروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc@majles.ir